

**Ministru prezidenta
Krišjāņa Kariņa
ikgadējais ziņojums
Saeimai**

**par Ministru kabineta
paveikto un iecerēto
darbību**

Rīgā, 2020. gada februārī

Saturs

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	3
IEVADS.....	5
I. Nākotnes tautsaimniecība	7
Fiskālā un budžeta politika.....	8
Nodokļu politika.....	8
Finanšu tirgus politika.....	9
ES budžeta un vienotā tirgus politika	10
Proaktīva, mērķtiecīga investīciju piesaiste un eksporta atbalsts	10
Labākā biznesa vide Baltijas valstīs.....	11
Produktivitātes kāpināšana	12
Mājokļu politika un būvniecība	13
Zinātne un pētniecība.....	14
Vides un dabas kapitāls.....	15
Lauksaimniecības politika	17
Gudra transporta politika.....	18
II. Latvijas cilvēki.....	20
Demogrāfija.....	20
Labklājība.....	21
Izglītība	22
Veselības aprūpe.....	24
Kultūra un nacionālā identitāte	25
Mediji un informācijas telpa.....	26
Sports	26
III. Valsts drošība un ārlietas.....	28
Bezkompromisu tiesiskums un likuma vara	28
Iekšējā drošība	32
Valsts aizsardzība	33
Ārpolitika	35
IV. Moderna pārvaldība.....	36
Vietējo pašvaldību pārvalde.....	36
Ilgspējīgāka un mērķtiecīgāka reģionālā attīstība.....	37
Valsts pārvalde un valsts aktīvu pārvaldība	38
IKT, e-pārvalde un publiskie pakalpojumi.....	41

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija
AK – Apvienotā Karaliste
Altum – Attīstības finanšu institūcija
AIM – Aizsardzības ministrija
AS – akciju sabiedrība
ASV – Amerikas Savienotās Valstis
ĀM – Ārlietu ministrija
BIM – Būvniecības informācijas modelēšana
BIS – Būvniecības informācijas sistēma
BVKB – Būvniecības valsts kontroles birojs
CERN – Eiropas Kodolpētījumu organizācija
DLC – sadarbības platforma “Demogrāfisko lietu centrs”
EEZ – Eiropas Ekonomikas zona
EK – Eiropas Komisija
EKA – Eiropas Kosmosa aģentūra
EM – Ekonomikas ministrija
ERA – (angļu val. *European Research Area*) Eiropas pētniecības telpa
ES – Eiropas Savienība
FATF – Finanšu darījumu darba grupa
FM – Finanšu ministrija
FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija
IEM – Iekšlietu ministrija
IKP – iekšzemes kopprodukts
IKT – informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
KM – Kultūras ministrija
KLP – kopējā lauksaimniecības politika
LAP2020 – Latvijas Lauku attīstības programma 2014.–2020. gadam
LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LM – Labklājības ministrija
MK – Ministru kabinets
MKD – Maksātnespējas kontroles dienests
Moneyval ziņojums – Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas 5. kārtas novērtēšanas ziņojums, kurā iekļautas rekomendācijas Latvijas Nelegāli iegūto līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmas uzlabošanai
NAP2027 – Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam
NBS – Nacionālie bruņotie spēki
NILLTPFN – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana
NPAIS – Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēma
NVD – Nacionālais veselības dienests
NVO – nevalstiskās organizācijas
OECD – (angļu val. *The Organisation for Economic Co-operation and Development*)
Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
OIK – obligātā iepirkuma komponente
PKC – Pārresoru koordinācijas centrs
PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
PVN – pievienotās vērtības nodoklis
UR – Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
SEG – siltumnīcefekta gāzes

SIF – Sabiedrības integrācijas fonds
TM – Tieslietu ministrija
VALIC – Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs
VAMOIC – Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS – valsts akciju sabiedrība
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VP – Valsts policija
VSAC – valsts sociālās aprūpes centrs
VSIA – valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VSS – Valsts sekretāru sanāksme
VUGD – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
ZM – Zemkopības ministrija
ZS – Zemessardze

IEVADS

Ministru prezidenta ikgadējais ziņojums Saeimai ir sagatavots atbilstoši Saeimas kārtības ruļļa 118.¹ panta pirmajai daļai, Ministru kabineta iekārtas likuma 15. panta sestajai daļai, kā arī Nacionālās drošības likuma 9. panta 2. punktam. Ņemot vērā, ka iepriekšējais ziņojums Saeimā izskatīts 2019. gada 14. novembrī, ziņojuma struktūra veidota atbilstoši valdības paveiktajiem darbiem laikposmā no 2019. gada 15. septembra, kā arī tajā atspoguļota turpmāk plānotā rīcība, lai nodrošinātu nozaru prioritāšu un mērķu īstenošanu un veicinātu stabilu un ilgtspējīgu Latvijas attīstību, ekonomisko izaugsmi un valsts drošību.

Deklarācijā par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību noteiktas prioritārās darbības jomas – finanšu sistēmas sakārtošana, valsts drošības un tiesiskuma stiprināšana, administratīvi teritoriālās reformas īstenošana, veselības aprūpes un izglītības sistēmas kvalitātes un pieejamības uzlabošana, obligātā iepirkuma komponentes atcelšana, tautsaimniecības konkurētspējas, produktivitātes un investīciju apjoma paaugstināšana, kā arī demogrāfiskās situācijas uzlabošana. Valdības darbs šo prioritāšu īstenošanā ir balstīts uz stingru fiskālo disciplīnu.

Ziņojumā apkopoti būtiskākie un nozarēs aktuālākie paveiktie uzdevumi, kas īstenoti pēdējo mēnešu laikā finanšu sektora sakārtošanā, tiesiskuma stiprināšanā un administratīvi teritoriālās un izglītības reformas īstenošanā, kā arī veselības pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā. Izvirzītās valdības darba prioritātes ir vērstas uz valsts attīstību ilgtermiņā, ņemot vērā kopējās demogrāfiskās tendences.

Gadu pēc Ministru prezidenta izvirzītās kopējās valdības prioritātes finanšu sektora sakārtošanā, tostarp ņemot vērā *Moneyval* rekomendācijas, ir saņemts paveiktā starptautisks novērtējums – *Moneyval* un Finanšu darījumu darba grupa (FATF) ir atzinusi, ka Latvija ir izveidojusi stipru un noturīgu finanšu noziegumu novēršanas sistēmu un tāpēc netiks pakļauta pastiprinātai uzraudzībai jeb iekļauta tā dēvētajā "pelēkajā sarakstā".

Valdības darba pozitīvs starptautisks novērtējums atspoguļojas arī kredītreitingu aģentūras "S&P Global Ratings" lēmumā paaugstināt Latvijas kredītreitingu no "A" līmeņa uz "A+" līmeni, saglabājot stabilu nākotnes novērtējumu. "S&P Global Ratings" ir secinājuši, ka valdība nodrošina plašu politisku kontinuitāti un fiskālo disciplīnu, uzsākot nepieciešamās reformas izglītības un veselības aprūpes jomās.

Saeimā turpinoties darbam pie administratīvi teritoriālās reformas, valdība īsteno uzlabojumus izglītības un veselības aprūpes jomās – skolu tīkla pārskatīšanu, jauna mācību satura ieviešanu pamatzglītības un vidusskolas posmā, augstskolu iekšējās pārvaldības modeļa maiņu un slimnīcu līmeņu revīziju, jaunu mediķa atalgojuma modeli.

Pabeigts darbs pie Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam (NAP2027) izstrādes. NAP2027, kas tiks virzīts apstiprināšanai Saeimā, ir vērsts uz sabiedrības paradumu maiņu, tiecoties uz augstāku dzīves kvalitāti, zinošāku sabiedrību, gudrāku uzņēmējdarbību un lielāku atbildību par apkārtējo vidi, tostarp klimatu, Latvijā. Klimata pārmaiņas ir viens no lielākajiem Eiropas Savienības (ES) un visas pasaules izaicinājumiem, ko uzlūkojam kā iespēju kvalitatīvi pārveidot mūsu tautsaimniecību – tas atspoguļojas arī valdības apstiprinātajā Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021.–2030. gadam un Latvijas stratēģijā klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam.

Demogrāfija ir viena no valdības prioritātēm, meklējot labākos risinājumus atbalsta sniegšanai ģimenēm ar bērniem. 2020. gada valsts budžetā dažādu demogrāfijas pasākumu īstenošanai ir paredzēti 177,4 milj. *euro*. Iecerēts, ka no 1. jūlija valsts garantiju programmas "Altum" esošajā platformā sāks darboties īpaša atbalsta programma mājokļu pieejamības nodrošināšanai ģimenēm ar bērniem.

Nacionālā drošība, kas aptver iekšējo drošību un valsts aizsardzību, nemainīgi saglabājas kā viena no valdības darba prioritātēm. Valdība ir apstiprinājusi plānus pretterorisma pasākumiem un valsts ārējās robežas aizsardzībai. Notiek darbs pie Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa ieviešanas, kas uzlabos cīņu ar organizēto noziedzību. Valsts aizsardzības jomā norit visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas pakāpeniska ieviešana, piemēram, 2019./2020. mācību gadā ir uzsākta valsts aizsardzības mācības pasniegšana, to apgūst 54 skolās. Turpinās darbs pie NBS sauszemes spēku mehanizācijas un zemessardzes attīstības, pilnveidojot apmācību procesu un uzlabojot materiāltechnisko nodrošinājumu.

2020. gada 31. janvārī ir notikusi sakārtota Apvienotās Karalistes (AK) izstāšanās no ES (breksits), kas nodrošina pašlaik AK dzīvojošo Latvijas pilsoņu tiesības. Šobrīd notiek gatavošanās ES un AK sarunām par nākotnes attiecībām, sākot no 2021. gada. Gatavojoties šīm sarunām, valdībā ir apstiprināta nacionālā pozīcija "Latvijas intereses ES mandātā sarunām ar AK par nākotnes attiecībām". Vēlamies maksimāli ciešas nākotnes attiecības ar AK. Latvijas prioritātes ir iedzīvotāju tiesību nodrošināšana, ciešas ekonomiskās saites, kā arī sadarbība ārējās attiecībās, drošībā un aizsardzībā.

Visos līmeņos aktīvi turpinām aizstāvēt Latvijas intereses sarunās par ES daudzgadu budžetu 2021.–2027. gadam. Latvijas svarīgākās prioritātes paliek nemainīgas – Kohēzijas politika, lauksaimniecības tiešmaksājumi un lauku attīstība, kā arī Eiropas savienojamības instrumenta atbalsts *Rail Baltica* projektam.

Turpinot darbu pie jau iesāktajiem uzlabojumiem jomās, kas visvairāk ietekmē mūsu iedzīvotāju labklājību un dzīves kvalitāti, par valdības šā gada virsmērķi izvirzīta taisnīguma un tiesiskuma stiprināšana valstī. Īsāki tiesvedības procesi, daudz straujāka korupcijas un ēnu ekonomikas izskaušana, taisnīgāka nodokļu sistēma – galvenie valdības darba virzieni, lai mērķus īstenotu dzīvē un veidotu Latviju par stipru, pārtikušu ziemeļvalsti, kur cilvēki ir droši par nākotni un lepi par savu zemi.

I. Nākotnes tautsaimniecība

Investīciju aktivitātes atjaunošanās, pieaugot ES fondu investīciju plūsmai, labvēlīgā situācija ārējā vidē un augošais pieprasījums 2018. gadā ļāva **Latvijas ekonomikas izaugsmei** sasniegt pēdējo septiņu gadu augstāko atzīmi – 4,6 %. Savukārt 2019. gadā izaugsme ir kļuvusi lēnāka, Latvijas ekonomikai ātrāko pieauguma tempu 3 % apmērā sasniedzot gada pirmajā ceturksnī. Izaugsmes sabremzēšanos lielā mērā noteica situācija ārējos tirgos, kur ekonomikas attīstību kavēja augošās protekcionisma tendences un ASV un Ķīnas tirdzniecības konflikts, kamēr Eiropā situāciju pasliktināja neskaidrības par Lielbritānijas izstāšanās procesu no ES un Vācijas rūpniecības nozares problēmas.

Eirozonas izaugsme 2019. gadā bijusi 1,2 % apmērā, liecina pēdējie novērtējuma dati par IKP pieaugumu. Saskaņā ar Eiropas Komisijas prognozēm arī 2020. un 2021. gadā eirozonas izaugsme veidos 1,2 %. Savukārt, pamatojoties uz aktuālākajām Starptautiskā Valūtas fonda prognozēm, pasaules IKP pieaugums 2019. gadā sasniedza vien 2,9 %, kas ir zemākais kāpums pēdējā desmitgadē. Toties šogad un nākamgad ekonomiskā aktivitāte pasaulē pakāpeniski atjaunosies, izaugsmei sasniedzot 3,3 % un 3,4 % attiecīgi 2020. un 2021. gadā, prognozē SVF.

Latvija uz ES valstīm 2019. gadā eksportēja vairāk nekā 72 % no visām precēm. Preču eksports uz ES dalībvalstīm 2019. gadā pieauga vien par 1,9 %, savukārt kopējā preču eksporta vērtība palielinājās vēl lēnāk – par 0,2 %, atspoguļojot pasaules, tai skaitā ES, izaugsmes sabremzēšanos un ārējā pieprasījuma vājumu. Tāpat būtisku negatīvu iespaidu uz eksportu radīja koksnes eksports, kas 2019. gada decembrī gada griezumā samazinājās par 11,2 %, bet 2019. gadā kopumā koksnes eksporta vērtība bija par 3,2 % zemāka nekā 2018. gadā.

Vienlaikus izaugsmi palēnināja arī tādi vietēja rakstura faktori kā ES fondu investīciju ieplūdes cikls tautsaimniecībā un ar to saistītā būvniecības izaugsmes palēnināšanās, transporta nozares kritums, enerģētikas nozarei nelabvēlīgie laikapstākļi gada pirmajā pusē un citi faktori, bet noturēt izaugsmi palīdzēja privātais patēriņš, pieaugums pakalpojumu nozarēs un kāpums lauksaimniecībā, graudaugu eksporta vērtībai pieaugot par 42,9 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, un ķīmiskā rūpniecība, kur eksports pieauga par 9,0 %.

Tomēr, neskatoties uz tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanos, kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2019. gadā par 13,7 milj. *euro* jeb 0,2 % pārsniedza plānotos – to pamatā noteica IIN ieņēmumi, kas tika pārsniegti par 198,4 milj. *euro* jeb 11,5 %, un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi, kas bija par 70,9 milj. *euro* jeb 2,5 % lielāki, nekā plānots.

2019. gadā ir paveikts būtisks darbs attiecībā uz finanšu sektora reformu. Šā darba pozitīvais novērtējums atspoguļojas gan **ekspertu novērtējumā par Latvijas paveikto normatīvā ietvara pilnveidošanā** (tas ietverts decembra *Moneyval* plenārsēdē izskatītajā Latvijas tehniskās atbilstības progresa ziņojumā, kurā sniegta informācija par atbilstību Finanšu darījumu darba grupas (FATF) 40 rekomendācijām), gan **FATF ekspertu grupas vērtējumā** 2020. gada februārī par Latviju, kas paredz nepakļaut Latviju pastiprinātai uzraudzībai (neiekļaut "pelēkajā sarakstā").

Klimata pārmaiņu jautājumi iekļauti valdības dienaskārtībā ar augstu prioritāti, tajos saskatot arī iespējas attīstīt jaunas nozares un radīt jaunas darba vietas. Izstrādāta un apstiprināta **Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam**.

Valdības darbs ir vērsts uz produktivitātes un inovāciju kapacitātes paaugstināšanu. Tiek sekmēta izcilas zinātnes attīstība Latvijā, līdz ar to veicinot Latvijas industrijas inovāciju attīstību un starptautisko konkurētspēju.

Fiskālā un budžeta politika

2019. gada 11. oktobrī izskatīts MK un 14. oktobrī iesniegts Saeimā **likumprojekts "Par valsts budžetu 2020. gadam"**¹ un tā paskaidrojumi. 2020. gada budžets tika sagatavots, ievērojot fiskālās disciplīnas nosacījumus. 2020. gada valsts budžets paredz būtisku papildu finansējumu un atbalstu daudziem sabiedrībai ļoti nozīmīgiem pasākumiem veselības, izglītības, kā arī iekšējās drošības un tieslietu jomās. Arī pašvaldībām 2020. gadā ir nodrošināts stabils un reģionālā griezumā sabalansēts pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķins, nodrošinot, ka pēc pašvaldību finanšu izlīdzināšanas visām pašvaldībām ir ieņēmumu pieaugums.

Jāuzsver, ka budžeta papildināšanai nav palielināti svarīgākie nodokļi, tādējādi sabiedrībai un uzņēmējiem ir nodrošināta nodokļu politikas stabilitāte un pārredzamība.

Izdevumu pārskatīšanas rezultātā, veidojot 2020. gada budžeta projektu, tika rasti 93,7 milj. *euro*. No tiem 48,0 milj. *euro* novirzīti kopējās fiskālās telpas uzlabošanai, savukārt 45,6 milj. *euro* – nozaru ministriju noteiktajām prioritātēm. Jau ir uzsākts darbs pie nākamā budžeta izdevumu pārskatīšanas procesa, definējot izdevumu pārskatīšanas tvērumu 2020. gada un vidēja termiņa budžetam. Sadarbībā ar ministrijām plānots analizēt nozaru budžetus, t. sk. padziļināti tiks vērtētas izglītības un veselības jomas, kā arī tiks turpināts darbs pie nozaru ministriju pārraudzībā esošo finansēšanas politiku analīzes un procesu efektivitātes uzlabošanas. 2020. gadā tiks veikta arī vidēja termiņa izdevumu pārskatīšanas analīze.

Ierobežojot azartspēļu un interaktīvo izložu spēlēšanas nelabvēlīgo ietekmi uz personām, kurām šis brīvā laika pavadīšanas un izklaides veids var kļūt nekontrolējams un pāriet nepārvaramā un pārmērīgā tieksmē, ar 2020. gada 1. janvāri stājušies spēkā Ministru kabineta 2019. gada 16. jūlija noteikumi Nr. 333 "No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra noteikumi", ieviešot **valstī vienotu no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistru**. Šāds rīks dod iespēju personai noteikt sev liegumu piekļūt azartspēļu un interaktīvo izložu organizēšanas vietām.

Nodokļu politika

Lai atbalstītu tautsaimniecības izaugsmi, starp valdības prioritātēm izvirzīta pieturēšanās pie paredzamas un stabilas nodokļu sistēmas, **savlaicīgas un atvērtas jaunās nodokļu politikas izstrāde**, kas palīdzēs sasniegt valsts stratēģiskos mērķus un būs atbilstoša valsts fiskālajām vajadzībām, un **ēnu ekonomikas ierobežošana**.

Nodokļu politikas pamatnostādņu izstrāde uzsākta 2019. gada vasarā, kad tika apkopotas un koordinētas sadarbības partneru prioritātes nodokļu politikas plānošanā turpmākajiem gadiem. 2019. gada 2. decembrī tika izveidota Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas Nodokļu politikas apakškomisija, kuras mērķis ir uzklaut lielākās nevalstiskās organizācijas un arodbiedrības, lai noskaidrotu to nostāju un redzējumu Latvijas nodokļu sistēmas attīstībai. Laikposmā no 2019. gada 15. septembra līdz 2020. gada 31. janvārim FM ir organizējusi sadarbības partiju sanāksmes, kurās sniegusi saturisko atbalstu jautājumos par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2021.–2025. gadam mērķa un apakšmērķu noteikšanu, partiju galvenajām prioritātēm nodokļu jomā, darbaspēka nodokļiem, vienkāršotajiem nodokļu režīmiem, vides nodokļiem, pievienotās vērtības nodokli, akcīzes nodokli, nodokļu atvieglojumiem un pabalstu sistēmas izvērtēšanu, kā arī par VID prioritātēm nodokļu administrēšanas uzlabošanai.

¹ Likumprojekts "Par valsts budžetu 2020. gadam" pieņemts Saeimā galīgajā lasījumā 14.11.2019. (28.11.2019. publicēts oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis", Nr. 240).

Finanšu tirgus politika

2019. gadā ir paveikts būtisks darbs attiecībā uz finanšu sektora reformu, lai nodrošinātu tā caurspīdīgu, ilgtspējīgu un drošu darbību Latvijā un **atgūtu labu starptautisko reputāciju**.

Lai nodrošinātu 2018. gada 4. jūlijā Eiropas Padomes *Moneyval* komitejas plenārsēdē apstiprinātajā 5. kārtas ziņojumā par Latvijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma novēršanas sistēmas efektivitāti norādīto trūkumu novēršanu un rekomendāciju ieviešanu, 2019. gadā tika apstiprināta virkne normatīvo aktu, tai skaitā Saeimā 2019. gada 13. jūnijā pieņemti finanšu sektora "kapitālā remonta" likumprojekti (Grozījumi Finanšu un kapitāla tirgus likumā, Grozījumi Kredītiestāžu likumā, Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā), **kuru rezultātā notiek nozīmīgas pārmaiņas finanšu sektora uzraudzības jomā**.

Ar Saeimas 2019. gada 13. jūnijā pieņemto likumu "Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā" (ņemot vērā to, ka efektīva aizdomīgu darījumu ziņošana ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmas pamatā) tika **konceptuāli mainīta ziņošanas kārtība Finanšu izlūkošanas dienestam par aizdomīgiem darījumiem**, paplašināts likuma subjektu loks, iekļaujot tajā maksātnespējas administratorus, iestrādāti nosacījumi, kas piešķir **UR lielākas pilnvaras** iesniegtās informācijas izvērtēšanā un sekmēs tiesībsardzības iestāžu savlaicīgu informēšanu par uzņēmumu nepatiesi sniegtajām ziņām UR. Ar grozījumiem ieviesta procedūra par augsta riska komersantu izslēgšanu no UR, noteiktas skaidrākas klienta izpētes prasības sadarbībai ar augsta riska trešajām valstīm un ieviesta kārtība proliferācijas finansēšanas novēršanai (tādējādi novēršot *Moneyval* norādītās nepilnības attiecībā uz skaidru proliferācijas apkarošanas mehānismu), kā arī noteiktas prasības datu precīzai identifikācijai un pārbaudei, ņemot vērā jauno tehnoloģiju attīstību un maksājumu digitalizāciju. Vienlaikus 2019. gada 17. decembrī Valsts kancelejā ir iesniegts **likumprojekts "Grozījumi Kontu reģistra likumā"**, kas paredz, ka ziņu sniedzēji iekļaušanai kontu reģistrā sniedz arī ziņas par individuālā seifa pakalpojuma saņēmējiem, nodrošinot, ka dati, kas ļauj identificēt vienai personai piederošus bankas un maksājumu kontus un individuālos seifus, ir atbilstoši apkopoti un savlaicīgi pieejami finanšu izmeklēšanas iestādēm un citām kompetentajām iestādēm. Ar šiem grozījumiem Kontu reģistra likumā ir plānots noteikt PTAC, MKD un maksātnespējas procesa administratoriem tiesības saņemt ziņas no kontu reģistra.

2019. gada decembrī *Moneyval* plenārsēdē tika izskatīts Latvijas tehniskās atbilstības progresa ziņojums, kurā sniegta informācija un **ekspertu novērtējums par Latvijas paveikto normatīvā ietvara pilnveidošanā**, lai tas atbilstu Finanšu darījumu darba grupas (FATF) 40 rekomendācijām. Pēc progresa ziņojuma izvērtēšanas šobrīd no 40 FATF tehniskās atbilstības rekomendācijām septiņas novērtētas kā pilnībā atbilstošas un 33 – kā lielākoties atbilstošas.

Lai īstenotu Pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai laikposmam līdz 2019. gada 31. decembrim ietvertos pasākumus, IEM un Valsts drošības dienests izstrādāja un 2019. gada 1. oktobrī Finanšu sektora attīstības padome atbalstīja **"Terorisma finansēšanas novēršanas stratēģiju 2019.–2021. gadam"**. Stratēģija paredz pilnveidot terorisma finansēšanas novēršanas sistēmu, stiprināt Latvijas spējas cīņai ar terorisma finansēšanu un nodrošināt Latvijas starptautiskās reputācijas uzlabošanu. Lai turpinātu stiprināt Latvijas NILLTPFN sistēmu un uzsāktās reformas, 2019. gada 17. decembrī MK tika apstiprināts **"Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai**

laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam². Šobrīd ir uzsākta tajā paredzēto pasākumu īstenošana.

Pamatojoties uz grozījumiem Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā³ un MK noteikto Starptautisko un nacionālo sankciju ierosināšanas un izpildes kārtību un apstiprināto Sankciju koordinācijas padomes nolikumu, reformēta sankciju piemērošanas kārtība, paredzot gan ANO Drošības padomes noteikto sankciju tiešu un tūlītēju piemērošanu, gan efektīvu koordināciju starp iesaistītajām institūcijām, gan arī sadarbību ar privāto sektoru. Lai nodrošinātu nekavējošu reakciju uz notikumu attīstību sankciju politikas jomā, Sankciju koordinācijas padome izveidoja Sankciju operatīvās reaģēšanas grupu, kas vairākkārt tikusies, lai nodrošinātu aktīvu un koordinētu rīcību, saņemot informāciju par iespējamām problēmsituācijām sankciju ievērošanā, kā arī ekspertu līmenī izskatītu iespējas par jaunu sankciju ierosināšanu.

AM līdz šim rīkojusi 13 seminārus, kurus kopā apmeklējuši ap 1100 ekspertu, izveidojusi īpašu e-pasta adresi (sankcijas@mfa.gov.lv), izdod ikmēneša biļetenu par sankcijām, regulāri papildina vadlīnijas par sankciju ievērošanu, kā arī turpina veikt informatīvo darbu par sankciju ievērošanas nozīmi nacionālās drošības un finanšu sistēmas starptautiskās reputācijas stiprināšanā.

ES budžeta un vienotā tirgus politika

Visos līmeņos turpināts aktīvi aizstāvēt Latvijas intereses sarunās par ES daudzgadu budžetu 2021.–2027. gadam. Latvijas svarīgākās prioritātes paliek nemainīgas – Kohēzijas politikas aploksne, lauksaimniecības tiešie maksājumi un lauku attīstība, kā arī Eiropas savienojamības instrumenta atbalsts *Rail Baltica* projektam. Papildus tam 2019. gada novembrī ir uzsāktas neformālas sarunas ar EK par Latvijas darbības programmas izstrādi.

Ar š. g. 1. janvāri savu darbību ir uzsācis **vienotais reģionālais gāzes tirgus**, kurā apvienojušies gāzes pārvades sistēmu operatori Somijā, Latvijā un Igaunijā. Šis ir unikāls un pirmais šāda veida tirgus Eiropā, kur pirmajā integrācijas fāzē ir vienota ieejas-izejas tarifu sistēma Somijai, Igaunijai un Latvijai, kā arī vienota Latvijas–Igaunijas balansēšanas zona. Vienotie pārvades tarifi un iekšējo komerciālo robežu atcelšana tirgotājiem būtiski atvieglo administratīvo slogu un veicina infrastruktūras efektīvu izmantošanu un konkurenci, attiecīgi nodrošinot ekonomiskos ieguvumus visiem tirgus dalībniekiem. Nākotnē iecerēts turpināt darbu dabasgāzes pārvades sistēmu operatoru, ministriju un regulatoru starpā pie vienotā tirgus attīstības un paplašināšanas.

Proaktīva, mērķtiecīga investīciju piesaiste un eksporta atbalsts

2019. gadā sasniegts **ievērojams progress Kohēzijas politikas ES fondu investīciju iespēju izmantošanā**. EK 2019. gada 18. augustā pieņēma lēmumu, kas apliecina, ka Latvija ir izpildījusi tās darbības programmā noteiktos snieguma ietvara mērķus, tādējādi EK ir devusi atļauju Latvijai izmantot 6 % snieguma rezerves finansējumu no 4,4 mljrd. *euro* ES fondu investīcijām.

Kopumā no Eiropas Komisijas jau saņemti 1,4 mljrd. *euro* Latvijas valsts budžeta ieņēmumos par veiktajām investīcijām. Ieviešanā ir vairāk nekā 1700 projektu ar vairāk nekā 5 mljrd. *euro* kopējām attiecināmajām izmaksām, t. sk. 3,9 mljrd. *euro* ES fondu līdzfinansējuma investīcijām dažādās jomās, t. i., jau 86 % no kopējā 4,4 mljrd. *euro* ES fondu piešķiruma. Līdz 2020. gada 17. februārim pabeigti 414 projekti par kopējo ES fondu finansējumu 560,6 milj. *euro* ceļu infrastruktūras, ēku energoefektivitātes paaugstināšanas, izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošanas, inovāciju, uzņēmējdarbības

² <https://likumi.lv/ta/id/311673-par-pasakumu-planu-noziedzigi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-noversanai-laikposmam>.

³ Stājās spēkā 04.07.2019.

atbalsta un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības veicināšanas jomā. Tāpat ir pieaugoša dinamika maksājumiem par jau veiktām investīcijām projektos – jau pārsniedz 1,9 mljrd. *euro* jeb 43,2 % no piešķiruma. EK sertificējamo izdevumu kumulatīvais mērķis līdz 2019. gada beigām ir pārsniegts jau par 42 %, tādējādi pārlicinoši nostiprinot pozitīvu finanšu plūsmu, lai novērstu ES fondu piešķiruma zaudējuma risku par ikgadējā mērķa nesasniegšanu.

2019. gada septembrī **Eiropas Investīciju fonds (EIF) un trīs Baltijas valstis parakstījušas "Baltijas Inovāciju fonda 2" (BIF2) līgumu**, kā rezultātā BIF2 turpmākajos piecos gados ieguldīs 156 milj. *euro* Baltijas valstīs koncentrētajos privātā kapitāla un riska kapitāla fondos, tādējādi attīstot kapitāla ieguldījumus mazajos un vidējos uzņēmumos (MVU) un sekmējot Baltijas reģiona izaugsmi.

Starpvalstu sadarbībā konkrēti soļi ekonomiskā dialoga aktivizēšanā tika pārrunāti starpvaldību komisijas sēdes laikā ar Baltkrieviju 2019. gada oktobrī un Apvienotās ekonomikas komitejas sēdes laikā ar Apvienotajiem Arābu Emirātiem 2019. gada decembrī. Tāpat perspektīvas tālākai ekonomiskās sadarbības stiprināšanai un veicināšanai virknē jomu tika skatītas ekonomikas ministra vizīšu ietvaros Korejā, Japānā, Ķīnā un Krievijā.

Ir rasts **papildu finansējums** 4 milj. *euro* apmērā eksporta veicināšanai, un laikposmā no 2019. gada septembra līdz 2020. gada 1. februārim Latvijas ārējo ekonomisko pārstāvniecību tīkls 20 valstīs ir sniedzis 2100 konsultāciju par Latvijas uzņēmumu iespējām ārvalstu tirgos. Eksporta atbalstu sekmīgai jaunu tirgu apguvei ir saņēmuši nedaudz vairāk par 200 uzņēmējiem.

Labākā biznesa vide Baltijas valstīs

Konkurētspējīga biznesa vide ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem produktīvām investīcijām un zināšanu ekonomikas attīstībai.

2020. gada 30. janvārī Saeima galīgajā lasījumā atbalstīja grozījumus Elektroenerģijas tirgus likumā⁴ ar mērķi **stiprināt valsts atbalsta saņēmēju uzraudzību, novērst to pārkompensāciju**, kā arī uzlabot elektroenerģijas neto norēķinu sistēmas darbību. Lai nodrošinātu likuma mērķu sasniegšanu un tā efektīvu piemērošanu, EM prioritāte ir nekavējoties nodrošināt likumam pakārtoto MK noteikumu izstrādi obligātā iepirkuma komponentes jautājumos, t. sk. attiecībā uz vienotu tehnoloģisko ciklu un lietderīgu siltumenerģijas izmantošanu, pārkompensācijas novēršanu, obligātā iepirkuma tiesību atcelšanu, nepamatoti saņemtā valsts atbalsta atgūšanu u. c.

2019. gadā elektroenerģijas obligātā iepirkuma (OIK) tiesības atceltas 21 elektrostacijai, kas ļāvis **novērst iespējamo OIK kopējo izmaksu pieaugumu turpmākajos 10 gados par aptuveni 31,5 milj. *euro***.

Pēc konceptuāla risinājuma⁵ atbalstīšanas MK 2019. gadā ir veikti grozījumi virknē likumu un MK noteikumu, lai ar 2020. gada 1. janvārī **nodotu Būvniecības valsts kontroles birojam enerģētikas politikas administrēšanas funkcijas**, tai skaitā valsts atbalsta mehānisma elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem vai koģenerācijā nosacījumu izpildes uzraudzību un kontroli, tādējādi būtiski pastiprinot līdz šim īstenoto elektrostaciju darbības uzraudzību un nodrošinot sistemātiskas pārbaudes klātienē elektrostacijās.

Ir samazināts elektrības sadales pakalpojuma tarifs visiem galalietotājiem – saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprināto AS "Sadales tīkls" jauno elektrības sadales sistēmas pakalpojumu tarifu no 2020. gada sākuma elektrības

⁴ Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā (publicēti 11.02.2020.).

⁵ Informatīvais ziņojums "Par elektroenerģijas obligātā iepirkuma komponentes problemātikas iespējamajiem risinājumiem un enerģētikas politikas īstenošanas funkcijām" (MK 16.07.2019. sēde; prot. Nr. 33 88. §).

rēķinos sadales tarifa mainīgā daļa samazināsies robežās no 7 % līdz 20 %, bet fiksētā daļa paliks nemainīga. Tarifu izmaiņas katru lietotāju ietekmēs atšķirīgi, jo samazinājums būs atkarīgs no katra lietotāja pieprasītajām jaudām un elektroenerģijas patēriņa.

Nolūkā sekmēt **atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru enerģijas galapatēriņā transportā** MK 2019. gada 10. decembrī pieņēma grozījumus Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumos Nr. 332 "Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu", **palielinot biodegvielu obligāto piejaukumu** 95. markas benzīnam ar 1. janvāri un dīzeļdegvielai ar 1. aprīli. Tādējādi 2020. gadā mazināsies atšķirības starp Baltijas valstīs noteiktajām prasībām degvielas piegādātājiem nodrošināt noteiktu biodegvielu īpatsvaru enerģijas galapatēriņā transportā.

Lai minimizētu riskus negodīgai komercpraksi, kas kropļo konkurenci, negatīvi ietekmē attiecīgo nozaru attīstību un rada zaudējumus valstij, MK 2020. gada 11. februārī apstiprināja **Rīcības plānu publisko iepirkumu sistēmas uzlabošanai**⁶, kas paredz kompleksu risinājumu normatīvā regulējuma pilnveidošanai, uzlabojot pretendentu izslēgšanas nosacījumus, samazinot risku, ka publiskajos iepirkumos piedalās uzņēmumi, kas nemaksā nodokļus un pārkāpj nodokļu jomas normatīvos aktus, kā arī pieļauj būtiskus profesionālās darbības pārkāpumus. Paredzēts īstenot virkni pasākumu vairākos rīcības virzienos – iepirkumu nolikumu pilnveidei, kvalifikācijas celšanai, informācijas pieejamības veicināšanai, publisko iepirkumu atlases un līgumu izpildes kontroles pilnveidošanai, kā arī konkurences tiesību ievērošanas stiprināšanai, papildus paredzot izvērtēt iespēju par konkurences tiesību pārkāpumiem vērsties pret uzņēmumu amatpersonām.

Lai nodrošinātu **konkurences neitralitātes principa ieviešanu**, MK 2020. gada 7. janvārī pieņēma grozījumus MK 2016. gada 29. marta noteikumos Nr. 179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem". Konkurences padome ir nodrošinājusi sabiedrības izglītošanu par konkurences neitralitātes principu un tā piemērošanas praktiskajiem aspektiem, kā arī par publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībā pārvērtēšanu, t. sk. piedaloties informatīvajās sanāksmēs pašvaldībās.

Grozījumi "Revīzijas pakalpojumu likumā"⁷ paredz **pienākumu zvērinātiem revidentiem sniegt informāciju** tiesībsardzības iestādēm pēc šo iestāžu pieprasījuma, lai kriminālprocesa ietvaros noskaidrotu, vai ir notikusi valsts amatpersonu kukuļošana. Tādējādi zvērinātiem revidentiem turpmāk vairs nebūs "kriminālprocesuālā imunitāte", pret ko visos likumprojekta virzīšanas posmos iebilst profesionālās organizācijas un sociālie partneri.

Produktivitātes kāpināšana

MK 2020. gada 28. janvārī atbalstīti grozījumi Jaunuzņēmumu darbības likumā⁸, **atvieglojot prasības uzņēmumu dalībai atbalsta programmā**, nodokļu atvieglojumiem un augsti kvalificētu darbinieku piesaistei. EM, Latvijas *Start-up* uzņēmumu asociācija "Startin.lv", Latvijas Privātā un riska kapitāla asociācija un Latvijas Biznesa Engēļu Tīkls 2019. gada oktobrī parakstīja **Memorandu par sadarbības pastiprināšanu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībā un sabiedrības izpratnes veicināšanu par jaunuzņēmumiem**⁹, apņēmoties pilnveidot nozares tiesisko regulējumu, veicināt

⁶ MK 11.02.2020. rīkojums Nr. 49 "Par Rīcības plānu publisko iepirkumu sistēmas uzlabošanai"

<https://likumi.lv/ta/id/312539-par-ricibas-planu-publisko-iepirkumu-sistemas-uzlabosana>.

⁷ Pieņemts Saeimā 1. lasījumā 12.09.2019.

⁸ Likumprojekts "Grozījumi Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā" (MK 28.01.2020. sēde; prot. Nr. 4 2. §).

⁹ <https://em.gov.lv/lv/jaunumi/25894-nemiro-jaunuznemumu-izaugsmes-sekmesanai-svarigi-stiprinat-publika-un-nevalstiska-sektora-sadarbibu>.

ekosistēmas atpazīstamību un izglītot jaunuzņēmumus un investorus, kā arī sekmēt sabiedrības izpratni par jaunuzņēmumiem.

Biomedicīna ir viena no viedās specializācijas jomām ar bagātām tradīcijām, augstu zinātnisko izcilību un inovāciju potenciālu. Sekmējot tās attīstību, 2019. gada 26. novembrī industriālajā parkā "Lidostas parks" **atklāta pasaulē lielākās DNS gēnu sekvencēšanas organizācijas Beijing Genomics Institute ražotne Latvijā – "MGI Tech Latvia" gēnu sekvencēšanas centrs**, kurā investēti vairāk nekā 15 milj. *euro* un plānots nodarbināt vismaz 80 biomedicīnas speciālistus, saražotās sekvencēšanas iekārtas eksportējot uz ES valstīm, Āfriku un Tuvajiem Austrumiem. Apvienojot uzņēmējus, pētniecības iestādes un izglītības institūcijas, notiek aktīvs darbs pie potenciālo vērtību ķēdes ekosistēmu attīstības arī viedās pilsētas un viedo materiālu jomās.

Gan biomedicīnas, gan viedo materiālu specializācijas jomu turpmākai attīstībai š. g. janvārī tika oficiāli **atklāts Baltijas Biomateriālu ekselences centrs** (BBCE) – "Apvārsnis 2020" ietvarprogrammas "Teaming Phase 2" īstenots projekts, kas ļaus veikt ilgtspējīgus un inovatīvus pētījumus biomateriālu jomā medicīniskam pielietojumam. Tā ietvaros veiktā pētniecība ir tieši saistīta ar globāla mēroga izaicinājumu risināšanu saistībā ar vidējā dzīves ilguma palielināšanos un iedzīvotāju novecošanos, ko pavada veselības problēmas un samazināta dzīves kvalitāte.

2019. gadā ar valdības atbalstu **17 uzņēmumi pieņēma pozitīvu lēmumu īstenot investīciju projektus Latvijā**. Minēto uzņēmumu **plānotais investīciju apjoms ir 204,50 milj. *euro*, kopumā plānots radīt 1009 jaunas darba vietas**.

2020. gadā līdz šim brīdim **divi no LIAA klientiem ir pieņēmuši lēmumu par investīciju projektu īstenošanu Latvijā**. Viens no tiem ir IT uzņēmums no EEZ, savukārt otrs uzņēmums ir no Krievijas, kas ir pieņēmis lēmumu par precīzās mašīnbūves iekārtu ražotnes izveidi.

EM un IZM 2019. gadā mērķtiecīgi veidoja trīspusēju sadarbību starp valsts pārvaldes iestādēm, vadošajiem IKT uzņēmumiem un augstākās izglītības pārstāvjiem, kas rezultējās sadarbības platformas un jaunas informācijas tehnoloģiju (IT) studiju programmas izveidē sadarbībā ar Bufalo Universitāti (ASV), valstij investējot 700 000 *euro* profesoru kvalifikācijas celšanā. Savukārt 2020. gadā tika izveidota vienota IT izglītības platforma "Baltijas IT sabiedrība" jeb BITS, lai ik gadu sekmētu 3000 IT profesionāļu sagatavošanu Latvijā. Šī studiju programma ļaus risināt galvenos izaicinājumus tuvākajos gados saistībā ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā paredzamo speciālistu iztrūkumu (gan vadītāju, gan dažādu atbalsta speciālistu līmenī) un veicinās produktivitātes kāpumu arī citās industrijās.

2020. gada 30. janvārī notika jau ceturtais **Latvijas izcilo uzņēmumu inovāciju forums**, kurā valsts kapitāldaļu uzņēmumi vienojās daudz ciešāk sadarboties inovāciju ekosistēmas attīstībai Latvijā, aktivizējot izveidotās kopienas – Inovāciju ekosistēmas kopienu, Lielo datu kopienu, Pētniecības un attīstības kopienu un Tehnoloģiju kopienu – un iesaistot tajās arvien plašāku nozaru loku.

Mājokļu politika un būvniecība

Ilgtermiņa mājokļu politika, nodrošinot mājokļu pieejamību un kvalitāti, ir būtisks priekšnosacījums iedzīvotāju mobilitātes un darbaspēka pieejamības veicināšanai, depopulācijas mazināšanai, tautas ataudzei un līdzsvarotai reģionu attīstībai.

MK 2020. gada 28. janvārī apstiprināja **grozījumus Būvniecības likumā, kas skaidri nosaka katra būvniecības procesa dalībnieka atbildību**, konkrētizē būvvaldes un BVKB kompetenci, kā arī uzlabo būvniecības procesa regulējumu, tai skaitā novēršot konstatētās neskaidrības Būvniecības likuma piemērošanā.

No 2020. gada 1. janvāra ir ieviests pilns elektroniskais būvniecības administratīvais process, t. i., būvniecību ierosina, būvatļauju izdod, būvprojektēšanai nepieciešamo informāciju pieprasa un saņem, būvniecības dokumentus saskaņo un akceptē, kā arī būves pieņemšanas ekspluatācijā aktu izdod **Būvniecības informācijas sistēmā (BIS) – tas padarīs būvniecības administratīvos procesus ievērojami ātrākus un caurspīdīgākus**. BIS nodrošina pilnu digitālo procesu no ieceres līdz nodošanai ekspluatācijā. Uz 2020. gada 22. janvāri BIS apritē ir ap 100 000 būvniecības lietu un sistēmu lieto jau 25 000 lietotāju.

Lai celtu būvniecības nozares uzņēmumu produktivitāti un konkurētspēju, būvniecības kvalitāti, saīsinātu būvniecības īstenošanas laiku un samazinātu būvju dzīves cikla izmaksas, 2019. gada 1. novembrī **parakstīta Ceļa karte Būves informācijas modelēšanas (BIM) ieviešanai Latvijā**, kurā paredzēti pasākumi standartu un regulējuma izstrādē, kā arī izglītības un labās prakses apzināšanas virzienos. Ceļa karti BIM ieviešanai parakstījuši ekonomikas ministrs, izglītības un zinātnes ministre, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, satiksmes ministrs, Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Rīgas Tehniskās koledžas pārstāvji, būvniecības pasūtītāji, būvniecības nozari pārstāvošo nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Zinātne un pētniecība

Pakāpeniski palielināts finansējums pētniecības programmām un starptautiskajai sadarbībai zinātnē, tādējādi sekmējot izcilas zinātnes attīstību Latvijā un veicinot Latvijas industrijas inovāciju attīstību un starptautisko konkurētspēju, t. sk. MK 2019. gada 6. novembrī apstiprināts likumprojekts "Par Latvijas Republikas valdības un Eiropas Kosmosa aģentūras asociētās dalībvalsts līgumu"¹⁰ un pieņemti MK 2019. gada 17. decembra noteikumi Nr. 658 "Par Protokolu Latvijas Republikas valdības un Eiropas Kodolpētījumu organizācijas (CERN) līgumam par zinātnisko un tehnisko sadarbību augstas enerģijas daļiņu fizikā"¹¹. Īstenoti Zinātnes diasporas tīklošanās pasākumi Lielbritānijā, Zviedrijā, Vācijā Latvijas zinātniekiem, diasporas zinātniekiem un inovatīvu uzņēmumu profesionāļiem (sadarbībā ar LIAA). Zinātnei papildus piešķirtie 7,3 milj. euro nodrošinās finansējumu fundamentālajiem un lietišķajiem pētījumiem, nozaru valsts pētījumu programmām un zinātnisko institūciju starptautiskajam novērtējumam, kā arī dalībai starptautiskajās organizācijās – Eiropas Kodolpētniecības organizācijā CERN un Eiropas Kosmosa aģentūrā (EKA).

Dažādās sadarbības platformas zinātnē un pētniecībā radīs plašākas iespējas Latvijas tautsaimniecības izaugsmei, cilvēkkapitāla izmantošanai augsto tehnoloģiju jomā un augstskolu pētniecības un studiju bāzes attīstībai. Piemēram, **Latvijas pievienošanās CERN asociētās valsts statusā veicinās** Latvijas zinātnieku dalību CERN eksperimentos un iespējas radīt pasaules līmeņa fundamentālās un lietišķās zināšanas, kas sekmēs Latvijas zinātnisko darbinieku sniegumu starptautiskās pētniecības programmās, ļaus veikt starpdisciplinārus pētījumus un piesaistīt zinātnisko personālu darbam Latvijā, tādējādi veicinot Latvijas tautsaimniecības attīstību. Īstenojot augstas sarežģītības kosmosa tehnoloģiju projektus **sadarbībā ar EKA un Eiropas kosmosa industriju**, Latvijas zinātniskie institūti un augsto tehnoloģiju uzņēmumi paaugstinās pētniecisko izcilību un attīstīs inovatīvo kapacitāti, tādējādi sniedzot ieguldījumu augstākas pievienotās vērtības tautsaimniecības attīstībai Latvijā.

Ar mērķi uzlabot zinātnisko institūciju darbības kvalitāti, palielināt starptautisko konkurētspēju, nodrošināt Latvijas sekmīgāku iekļaušanos Eiropas pētniecības telpā un

¹⁰ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40478387>.

¹¹ <https://likumi.lv/ta/id/311522-par-protokolu-latvijas-republikas-valdibas-un-eiropas-kodolpetijumu-organizācijas-cern-līgumam-par-zinatnisko-un-tehnisko-sadarbību>.

palielināt valsts konkurētspēju ir **uzsākta Latvijas zinātnisko institūciju darbības starptautiskā novērtējuma īstenošana.**

2020. gada janvārī parakstīts pakalpojuma līgums ar LNB pētījumam par atvērto zinātņi un rīcībpolitikas ceļa kartes izstrādi. Pētījums veidos saturisko bāzi **nacionālā līmeņa atvērtās zinātnes stratēģijai** un palīdzēs integrēties Eiropas atvērtās zinātnes mākonī (EOSC), kā arī iezīmēs prioritātes interešu pārstāvniecībai ERA atvērtās zinātnes jomā.

Lai turpmāk neatkārtotos situācijas, kad rīkojumu par finansējuma pārskaitīšanu nav iespējams izdot, kamēr ar visām institūcijām nav panākta vienošanās par aprēķinos iekļaujamiem datiem, tiek **pārskatīta snieguma un zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība.** Tādējādi augstskolām un zinātniskajām institūcijām tiks atvieglots administratīvais slogs un nodrošināta iespēja savlaicīgi plānot pieejamo finansējumu.

Pausts atbalsts ieguldījumiem UNESCO Bioētikas programmā, kas ir turpinājums līdzšinējai veiksmīgajai sadarbībai ar UNESCO bioētikas jomā. Ieguldījums apliecina, ka Latvija iestājas par bioētikas principu aizsargāšanu un ētiskas zinātnes un mākslīgā intelekta risinājumu radīšanu, un **nostiprina Latvijas kā nopietna starptautiska partnera tēlu starptautiskajās bioētikas diskusijās.**

Lai cildinātu Latvijas zinātnes spēku un daudzveidību, norisinājās izstāde par 12 mūsdienu Latvijas zinātniekiem un viņu sasniegumiem. Izstāde *#ZinātneLatvijai* stiprināja sabiedrības izpratni par zinātnes kā Latvijas ekonomikas virzītājspēka nozīmi.

Vides un dabas kapitāls

Klimata pārmaiņu jautājumi iekļauti valdības dienaskārtībā ar augstu prioritāti, saskatot iespējas attīstīt jaunas nozares un radīt jaunas darba vietas. Latvijas viedoklis pozicionēts starptautiski, nodrošinot aktīvu dalību ES Vides ministru padomēs un pārstāvot valsti ANO Klimata konferencē.

EK komunikācijā par **Eiropas Zaļo kursu**¹² iekļauta virkne termiņu un plānu attiecībā uz jauniem priekšlikumiem, kur klimats ir izvirzīts kā viena no prioritātēm un uzsvērts, ka ES līdz 2050. gadam jākJūst par pirmo klimatneitrālo kontinentu. Latvija kopumā atzinīgi vērtē EK paziņojumu par Eiropas Zaļo kursu un virzību uz klimatneitralitāti 2050. gadā, kas sniegs jaunus ekonomiskos stimulus un iespējas arī Latvijas iedzīvotājiem un ekonomikai, tostarp nodrošinās skaidrību par pārejas nosacījumiem, kā arī uzņēmumiem un investoriem nepieciešamo politikas paredzamību.

Izstrādāta **Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam**¹³. Stratēģija definē divus mērķus – SEG emisiju samazināšana visos tautsaimniecības sektoros un CO₂ piesaistes palielināšana – un kalpos kā vīzijas dokuments klimatneitralitātes sasniegšanā. Valdībā apstiprināts Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam¹⁴, kas paredz konkrētu pasākumu ieviešanu virzībai uz klimatneitralitāti. Lai palīdzētu Latvijas iedzīvotājiem un tautsaimniecībai labāk pielāgoties klimata pārmaiņām un tādējādi mazinātu klimata pārmaiņu radītos zaudējumus, izstrādāts Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laikposmam līdz 2030. gadam¹⁵, kas paredz ieviest vairāk nekā 80 pasākumus.

Izstrādāts **Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019.–2030. gadam** projekts (tiks virzīts izskatīšanai MK 2020. gada martā). Plāns izstrādāts, lai samazinātu gaisa piesārņojuma radīto negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī

¹² Publicēta 11.12.2019.; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/LV/ip_19_6691.

¹³ Atbalstīta informatīvajā ziņojumā "Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam" ietvertā vīzija (MK 28.01.2020. sēde; prot. Nr. 4 29. §).

¹⁴ MK 04.02.2020. rīkojums Nr. 46 "Par Latvijas Nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.–2030. gadam".

¹⁵ MK 17.07.2019. rīkojums Nr. 380 "Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam".

samazinātu izmaksas un zaudēto darba laiku, ko rada gaisa piesārņojuma izraisītās veselības problēmas un ar tām saistītie ārstu apmeklējumi. Plānā noteikto pasākumu īstenošana palīdzēs nodrošināt ES līmenī noteikto gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas mērķu 2020., 2025. un 2030. gadam izpildi.

Cieši sadarbojoties ar Saeimu, VARAM 2019. gadā noslēdza 20 gadu garās diskusijas par depozīta jautājumu – 2019. gada 17. oktobrī Saeimā ir pieņemti grozījumi Iepakojuma likumā, kas paredz, ka no 2022. gada 1. februāra Latvijā sāks darboties **depozīta sistēma dzērienu iepakojumam**. Depozīta sistēma būs vienota visā valstī, un tās piemērošanu nodrošinās depozīta sistēmas operators.

2019. gadā sagatavotajā OECD Vides raksturlielumu pārskatā par Latviju izvērtēts progress nacionālo un starptautisko vides saistību īstenošanā pēdējā desmitgadē un izceltas Latvijas iespējas veicināt zaļo izaugsmi un attīstīt klimatneitrālu ekonomiku. Detāli izskatīta atkritumu apsaimniekošana un progress virzībā uz aprites ekonomiku, kā arī vērtēti izaicinājumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Veicinot dabas resursu efektīvāku izmantošanu, izstrādāts **Aprites ekonomikas stratēģijas Latvijai** projekts¹⁶.

Lai nodrošinātu ES fondu pieejamību atkritumsaimniecības un ūdenssaimniecības sektoriem ES fondu 2021.–2027. gadam plānošanas periodā un noteiktu turpmākus stratēģiskos attīstības virzienus, VARAM uzsākusi darbu pie Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam un Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāna 2021.–2027. gadam¹⁷ izstrādes.

Noslēguma posmam tuvojas vēsturiski **piesārņoto gudrona diķu Inčukalnā sanācijas darbi**. Stingri turoties pie plānoto darbu termiņiem, nodrošināts sērskābā gudrona diķu sanācijas otrais posms. Dienvidu diķī ekskavēti vairāk nekā 80 % gudrona piesārņojuma, bet Ziemeļu diķī pabeigta gudrona un smilts maisījuma ekskavācija un utilizācija. Tuvākajā laikā plānota vēsturiski piesārņotās vietas sakārtošana un drīza apzaļumošanas darbu uzsākšana.

Dabas skaitīšanas projekta ietvaros **tiek apzināta aizsargājamo biotopu izplatība un kvalitāte**. Dabas skaitīšanu plānots pabeigt 2020. gadā. Ņemot vērā iegūtos rezultātus, iecerēts sniegt detalizētu analītisku izklāstu par biotopu kartēšanas rezultātu ietekmi uz tautsaimniecību un nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai nodrošinātu biotopu labvēlīgam aizsardzības stāvoklim nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanu. Vienlaikus tiek izstrādāti vairāku īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāni (kopā tiks izstrādāti 25 dabas aizsardzības plāni), kā arī pieci ES nozīmes īpaši aizsargājamo sugu aizsardzības plāni. 2019. gadā izstrādāti seši nacionālie plāni un divi ES nozīmes aizsardzības plāni, trīs iesniegti apstiprināšanai.

Turpinās četrus **vides monitoringa projektu īstenošana**, kuru kopējās izmaksas noslēgtajos līgumos ir 17,4 milj. *euro*. Kopumā projektos plānota infrastruktūras izbūve trijos nacionālas nozīmes vides izglītības un informācijas centros. Līdz 2019. gada 31. decembrim izveidotas 1278 vides monitoringa vietas, kurās vides kvalitātes mērījumi tiek nodrošināti atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī nodrošināts, lai atbilstoši normatīvajiem aktiem būtu iespējams veikt četrus monitoringa programmu gaisa, ūdens, zemes un bioloģiskās daudzveidības jomās īstenošanu.

Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības jomā divu projektu īstenošana ir pabeigta, 44 projekti ir īstenošanas stadijā, turpinās rādītāju sasniegšana. Kopumā 46 līgumos kopējais finansējums sasniedz 223,4 milj. *euro*. Līdz 2019. gada beigām

¹⁶ https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/Lidzdaliba/varamzin_aprites_ekonomika_projekts14.10.2019.pdf.

¹⁷ <https://iepirkumi24.lv/iepirkumi/finanses-apdrosinasana/2019-09-investiciju-vajadzibu-izvertejums-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-plana-2021-2028-gadam-un-notekudenu-apsaimniekosanas-investiciju-plana-2021-2027-gadam-izstradei-3>.

kopumā 4664 iedzīvotājiem nodrošināti mājsaimniecību pieslēgumi jaunizbūvētajiem centralizētajiem kanalizācijas tīkliem, savukārt apstiprinātajos projektos kopumā līdz 2023. gada beigām paredzēts nodrošināt mājsaimniecību pieslēgumus centralizētajiem kanalizācijas tīkliem 38 000 iedzīvotāju.

Piesaistot ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda finansējumu, turpinās pilsētvides **pretplūdu pasākumu īstenošana** un rādītāju sasniegšana deviņos projektos, savukārt viens projekts ir pabeigts. Kopējās izmaksas plūdu riska jomā noslēgtajos līgumos ir 35,0 milj. euro. Līdz 2019. gada beigām ir sasniegts rādītājs – kopumā 28 387 iedzīvotājiem mazināts plūdu risks, kā arī pasargāti no applūšanas riska 15 piesārņojošie objekti (Ogrē un Ventpilī). Apstiprinātie plūdu aizsardzības projekti kopumā paredz, ka līdz 2023. gada beigām 200 000 iedzīvotāju tiks mazināti plūdu radītie riski.

Lauksaimniecības politika

Latvijas lauksaimniecības produkcijas ražotāju konkurētspējas stiprināšanai ES vienotajā tirgū un kvalitatīvas vietējās pārtikas pieejamībai iedzīvotājiem nozīmīgs ir **taisnīgs un vienlīdzīgs atbalsts visiem ES lauksaimniekiem**, ņemot vērā gan jaunās klimata politikas ambīcijas SEG emisiju samazināšanā, gan līdzšinējo nevienlīdzīgo tiešo maksājumu apmēru starp ES dalībvalstīm.

Lai veicinātu **pāreju uz taisnīgu atbalsta maksājumu sistēmu** un nesamazinātu Latvijai pieejamo finansējumu lauku attīstībai, ZM nodrošina regulāru dalību un Latvijas interešu paušanu ES lauksaimniecības un zivsaimniecības padomēs un Eiropas Komisijas darba grupās.

Viens no lauksaimniecības politikas izaicinājumiem ir arī **nacionālais atbalsta sadalījums katrai lauku saimniecībai** atbilstoši tās plānotajai darbībai (funkcijai) lauku telpā, kas var ietvert gan vides, gan uzņēmējdarbības mērķu sasniegšanu. Lai sekmētu mazo saimniecību dzīvotspēju un mazinātu ienākumu nevienlīdzību mazo/vidējo un lielo saimniecību grupās, šobrīd norit diskusijas ar NVO pārstāvjiem **par piemērotākajiem tiešo maksājumu pasākumiem un samērīgu atbalsta lielumu**. Izvērtējot pašreizējo situāciju, kā arī balstoties uz sabiedrības un NVO viedokļiem, KLP Stratēģiskā plāna projektā Latvijai 2021.–2027. gadam (Latvijas KLP2027 plāns) investīciju atbalsta pasākumos tiks noteikti investīciju atbalsta griesti. Par iespējamo atbalsta maksājumu ieviešanu Latvijā turpinās diskusija ar NVO pārstāvjiem ZM organizētajās tematiskajās darba grupās.

Turpināta Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam (LAP2020) atbalsta pasākumu īstenošana, nodrošinot **atbalstu ieguldījumiem lauku saimniecībās, ieguldījumiem pārstrādē, infrastruktūrā, t. sk. meliorācijas sistēmu uzlabošanā, zināšanu un konsultācijas pakalpojumu izmantošanas veicināšanā un riska mazināšanā** (apdrošināšana), kā arī videi un klimatam draudzīgu prakšu īstenošanai lauksaimniecībā izmantojamā zemē. Nodrošināta atbalsta iesniegumu pieņemšana LAP2020 pasākumos, kuros pieejams finansējuma atlikums. Kopumā LAP2020 rezervēti 96 %, bet izmaksāti jau 72 % no pieejamā finansējuma, kas ir viens no labākajiem Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai apguves rādītājiem Eiropas Savienībā.

Lai lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarei Latvijas KLP2027 plānā noteiktu jaunus, ar klimata politiku un Eiropas Zaļo kursu saderīgus lauku telpas uzņēmējdarbības attīstības virzienus, ZM sadarbībā ar NVO un sabiedrību kopumā ir noslēgusi otro KLP tematisko darba grupu diskusiju ciklu un noteikusi Latvijas KLP2027 plānam šādus attīstības virzienus – **pievienotās vērtības kāpināšana vietējai un eksporta produkcijai, zināšanās un sadarbībā balstīta uzņēmējspēja un droša un kvalitatīva vietējā pārtika ikvienam patērētājam**.

Notikušas plašas diskusijas ar visām ieinteresētajām pusēm par Kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanu Latvijā pēc 2020. gada. Pamatojoties uz diskusiju rezultātiem, ZM ir **sagatavojuši** Latvijas KLP2027 plānam **situācijas un SVID analīzes projektu** neformālu sarunu uzsākšanai ar Eiropas Komisiju.

Tāpat turpinās **Rīcības programmas projekta zivsaimniecības attīstībai 2021–2027 izstrāde**. Lai identificētu izaicinājumus un rastu efektīvākus risinājumus zivsaimniecības nozares attīstībai pēc 2021. gada, organizētas tematiskās diskusijas un konference ar zivsaimniecības nozares pārstāvjiem u. c. sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem, nosakot šādas galvenās nozares attīstības prioritātes: uzņēmumu konkurētspējas kāpināšana, kas balstīta tehnoloģiju attīstībā, modernizācijā, inovācijās un zināšanās, un ūdens vides dzīvo resursu ilgtspējas veicināšana.

Izstrādāts un atkārtoti izdiskutēts Valsts sekretāru sanāksmē regulējums par koku ciršanu un meža atjaunošanu, lai veicinātu meža ekonomisku, ekoloģisku un sociāli ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu. Minētais regulējums izstrādāts pārdomāti, līdzsvarojot koku ciršanu ar produktīvu mežu atjaunošanu, kas gan sekmēs intensīvāku oglekļa piesaisti ilgtermiņā, gan veidos uzņēmējdarbības attīstības prognozējamību mežsaimniecībai. Tāpat pilnā apjomā veikta meža statistiskā inventarizācija, kas ir viens no priekšnoteikumiem, lai plānotu un veiktu ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu.

Panākts **valsts atbalsta palielinājums 30 milj. euro apmērā** lopkopības konkurētspējas stiprināšanai, lauksaimniecības pētījumu izstrādei un lauksaimniecības zinātnisko institūciju materiāltehniskās bāzes pilnveidošanai, kā arī kopējā atbalsta nodrošināšanai lauksaimniecības nozarei. Savukārt ar valsts atbalstu 4 milj. euro apmērā tiks veicināta lauku telpā dominējošo – mazo – saimniecību attīstība un dzīvotspēja, kurām ir būtiska nozīme lauku telpas apdzīvotības saglabāšanā.

Neskatoties uz koordinētu un datus balstītu zvejas kvotu regulāciju ES līmenī, jau 2019. gadā EK pieņēma lēmumu par mencu zvejas aizliegumu Baltijas jūras austrumdaļā ar mērķi samazināt apdraudējumu mencu krājumam. Lai saglabātu zvejniecības nozares konkurētspēju kritiskajā situācijā, 2019. gada nogalē operatīvi ir nodrošināts publiskais atbalsts 15 zvejas uzņēmumiem un 48 zvejniecībā nodarbinātajiem saistībā ar mencu zvejas slēgšanu (grozījumi Rīcības programmā zivsaimniecības attīstībai 2014–2020, operatīva komunikācija ar EK tās apstiprināšanai, izstrādāti MK noteikumi, atvērtas projektu iesniegumu iesniegšanas kārtas, izmaksāts publiskais atbalsts zvejniekiem).

Gudra transporta politika

Rīgas un Ventspils brīvostu pārvaldībā ieviesti OECD labas pārvaldības principi, apstiprinot jaunus ostu pārvalžu darbību regulējošus nolikumus. 2019. gada 20. decembrī stājās spēkā grozījumi Likumā par ostām, kas paredz Ventspils brīvostas pārvaldes funkciju veikšanai izveidot valsts akciju sabiedrību "Ventas osta", kura nodrošinās profesionālu, depolitizētu ostas pārvaldību. Uzsākts darbs pie jauna ostu pārvaldības modeļa izstrādes.

Sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām tiek nodrošināta vienota tranzīta un loģistikas nozares uzņēmēju dalība starptautiskajās izstādēs un konferencēs, sekmējot Latvijas tranzīta koridora atpazīstamību. 2019. gadā tranzīta un loģistikas nozares pārstāvji piedalījās deviņās starptautiskajās izstādēs, izmantojot vienotu nozares logotipu VIALATVIA.

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes uzdevumā tika veikts VAS "Latvijas dzelzceļš" funkcionālais audits, un padomē ir apstiprināts audita rekomendāciju ieviešanas plāns. Uzsākts darbs pie **VAS "Latvijas dzelzceļš" procesu optimizācijas**, un iepirkuma rezultātā ir noslēgts līgums ar auditorkompāniju "E&Y" par VAS "Latvijas dzelzceļš" biznesa modeļa izvērtēšanu.

2019. gadā valdība intensīvi sekojusi **Rail Baltica projekta ieviešanas gaitai**¹⁸, un šogad plānots sagatavot vismaz piecus informatīvos ziņojumus. 2020. gada 24. janvārī notika **publiskā diskusija "Rail Baltica kā projekts Rīgas attīstībai"** ar projekta ieviesēju (SM, SIA "Eiropas dzelzceļa līnijas", AS "RB Rail"), Rīgas pašvaldības un valsts institūciju, NVO un iedzīvotāju līdzdalību.

Atjaunota **Ilgspējīgas attīstības konsultatīvās koordinācijas padomes Rail Baltica projekta sniegto papildu iespēju realizēšanai Rīgā darbība**. 2020. gada 27. janvārī notika augsta līmeņa pārresoru koordinācijas padomes sēde, kurā tika atbalstīti un pieņemti četri būtiski lēmumi *Rail Baltica* projekta integrācijai Rīgas pilsētā – par Rīgas centrālā dzelzceļa mezgla atsevišķu teritoriju *Rail Baltica* nodalījuma joslā izmantošanas mērķi un Baltijas nozīmes multimodālā transporta mezgla programmas īstenošanas atbalstāmajiem pasākumiem.

Ēnu ekonomikas ietekmes mazināšanai taksometru nozarē ieviesti **īpaši nosacījumi taksometru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai starptautiskās lidostas "Rīga"** publiski pieejamā teritorijā, kā arī ieviesta tīmekļvietnes vai mobilās lietotnes pakalpojuma sniedzēju reģistrācija pasažieru pārvadājumu ar taksometru un vieglo automobili tirgus sakārtošanai.

Valsts autoceļu sakārtošanas programmas 2014.–2023. gadam īstenošanas ietvaros **veikti remontdarbi valsts galvenajos autoceļos 65,67 km garumā**, no kuriem 19,04 km ir nodoti ekspluatācijā, kā arī **veikti remontdarbi valsts reģionālajos autoceļos 344,42 km garumā**, no kuriem 210,97 km ir nodoti ekspluatācijā. Sagatavots konceptuālais ziņojums par valsts autoceļu ikdienas uzturēšanas tirgus atvēršanu no 2021. gada un iespējamo efektīvāko valsts autoceļu ikdienas uzturēšanas modeli, sākot ar 2021. gadu.

Lai nodrošinātu sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas zaudējumu apmēra ierobežošanu un tam nepieciešamās dotācijas apjoma straujāku nepalielināšanos, sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā **maršrutu tīklā izveidoti maršruti, kurus veic pēc pieprasījuma ar mazākas ietilpības transportlīdzekļiem**¹⁹. 2019. gadā izveidoti maršruti, par kuriem bija lielākā iedzīvotāju interese un kurus ļāva pieejamais finansējums. Pamatojoties uz saimnieciskā izdevīguma izvērtējumu, 60 % sabiedrisko **transportlīdzekļu iespējams veikt bezskaidras naudas norēķinus** vai iegādāties biļetes ar mobilo lietotņu palīdzību. Lai veicinātu bezskaidras naudas norēķinus, no 2019. gada 20. augusta noteikta 5 % atlaide visām vilcienu biļetēm, kuras tiek iegādātas elektroniski internetā vai mobilajās lietotnēs, bet no š. g. 1. janvāra noteikta 10 % atlaide elektroniski pārdotajām vilcienu biļetēm.

Notiek aktīvs darbs, aizstāvot **Latvijas nacionālās kravu autopārvadātāju intereses** ES attiecībā uz Mobilitātes pakotnes I priekšlikumiem, kas definē noteikumus piekļuvei starptautiskajam autopārvadājumu tirgum un kas tieši ietekmēs Latvijas pārvadātājus, kuri darbojas ES vienotajā tirgū. Lai gan ar kvalificētu balsu vairākumu vienošanās ar Eiropas Parlamentu tika panākta, Eiropas Komisija savā deklarācijā ir minējusi, ka vairāki priekšlikuma elementi nav saderīgi ar ES politikām un tiem nav veikts ietekmes novērtējums. Līdz ar to turpinās darbs ar Eiropas Komisiju, lai ietekmes novērtējums tiktu publicēts pirms pakotnes publicēšanas š. g. vasarā.

¹⁸ Informatīvais ziņojums "Par risinājumu PVN kompensēšanai Igaunijai un Lietuvai AS *RB Rail* veikto aktivitāšu ietvaros" (MK 06.11.2019. sēde; prot. Nr. 52 22. §); informatīvais ziņojums "Par *Rail Baltica* pirmā Finansēšanas līguma grozījumu parakstīšanu ar Inovācijas un tīklu izpildaģentūru INEA" (MK 26.11.2019. sēde; prot. Nr. 55 43. §); informatīvais ziņojums "Par PVN finansējumu *RB Rail* AS aktivitāšu īstenošanai Latvijas teritorijā" (MK 03.12.2019. sēde; prot. Nr. 56 37. §); informatīvais ziņojums "Par PVN finansējumu Latvijas aktivitāšu īstenošanai *Rail Baltica* projektā" (MK 10.12.2019. sēde; prot. Nr. 57 95. §).

¹⁹ Informatīvais ziņojums "Par reģionālās nozīmes sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstību 2021.-2030. gadam" (MK 04.06.2019. sēde; prot. Nr. 7 28. §).

II. Latvijas cilvēki

2020. gada valsts budžets paredz būtisku papildu finansējumu un atbalstu daudziem sabiedrībai ļoti nozīmīgiem pasākumiem veselības, izglītības un labklājības jomā.

Lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu esību un sekmētu ārstniecības procesā iesaistīto personu motivāciju sniegt valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus, ir **palielināta vidējā darba samaksa ārstniecības personām**.

2019. gada oktobrī īstenota lielākā **pensiju indeksācija** pēdējo gadu laikā. No 2020. gada 1. janvāra (mazākā apmērā, nekā paredzēts Plānā minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.–2021. gadam) ir palielināti **minimālās vecuma pensijas** apmēri un paaugstināts valsts sociālā nodrošinājuma **pabalsts personām ar invaliditāti**, attiecīgi palielinātas arī minimālās invaliditātes pensijas.

2019./2020.mācību gadā un turpmāk ir **nodrošināta pedagogu zemākās mēneša darba algas likme 750 euro par slodzi** (30 darba stundām nedēļā). Turpinās sarunas ar pašvaldībām, lai kopā risinātu kvalitatīvas izglītības nodrošinājuma un pieejamības jautājumus attīstības virzienā. Tāpat **rasts finansējums atalgojuma celšanai kultūras nozarē strādājošajiem**.

Aktualizējot demogrāfiskos izaicinājumus, ekspertu sadarbības platforma "Demogrāfisko lietu centrs" (DLC) turpina izstrādāt priekšlikumus un meklēt risinājumus dzīves kvalitātes uzlabošanai Latvijas ģimenēm, **vecāku tiesību īstenošanai** saņemt pilnas sociālās garantijas **un ģimenes valsts pabalsta sistēmas uzlabošanai**.

Īstenojot **starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveidi bērnu attīstības**, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai, PKC 2020. gadā plāno uzsākt multimodālas agrīnās intervences programmas "STOP 4-7" ieviešanu visā valsts teritorijā, nodrošinot bērniem, viņu vecākiem un pedagogiem agrīnu atbalstu dažādu psihoemocionālu risku veidošanās novēršanai.

Demogrāfija

Tiek apspriesti un meklēti sekmīgākie **risinājumi mājokļu pieejamības nodrošināšanai** ģimenēm ar bērniem. Šobrīd EM izstrādā grozījumus MK noteikumos "Par valsts palīdzību dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai", izmantojot valsts garantiju programmas "Altum" esošo platformu, kuras darbību plānots uzsākt 2020. gadā. Normatīvajā regulējumā plānots uzlabot mājokļu pieejamību daudz bērnu ģimenēm.

Līvānu novada pašvaldībai iegūstot titulu "Ģimenei draudzīgākā pašvaldība Latvijā 2019", noslēdzies ģimeņu, pašvaldību un arī starptautisko atzinību saņēmušās programmas konkurss "**Ģimenei draudzīga pašvaldība**". Šīs programmas ietvaros tiek vērtētas un ik gadu noteiktas labākās un ģimenēm ar bērniem labvēlīgākās pašvaldības, kā arī tiek sniegts finansiāls atbalsts nevalstiskajām organizācijām ģimenēm labvēlīgas vides veidošanas projektiem pašvaldībās un ģimenisko vērtību popularizēšanas pasākumu organizēšanai un aktivitāšu īstenošanai. Lai nodrošinātu efektīvāku ģimenes atbalsta programmu ("**Ģimenei draudzīga pašvaldība**"; "**Ģimenei draudzīgs darba devējs**", **Latvijas Goda ģimenes apliecība "3+ Ģimenes karte"**) darbību, to īstenošana un attīstība tiek nodota SIF.

Lai veidotu ģimenēm ar bērniem draudzīgu sabiedrību, kas veicina **bērnu labklājību, veselīgu attīstību un vienlīdzīgas iespējas**, kā arī lai valsts politika būtu izsvērta un pēctecīga, tiks izstrādātas vienotas Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. Pamatnostādnēs tiks savstarpēji papildinoši un detalizēti izstrādāti risinājumi, kas nodrošina noteiktā mērķa sasniegšanu vairākos rīcības virzienos: ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, bērna audzināšana un aprūpe, ģimeņu ar bērniem

materiālās labklājības veicināšana, jauniešu patstāvīgas dzīves sākums, bērnu tiesību aizsardzības un atbalsta sistēmas pilnveide.

Stabilas un elastīgas informācijas apmaiņas nodrošināšanai LM sadarbībā ar IEM Informācijas centru, pašvaldībām, bāriņtiesām un citām iesaistītajām pusēm strādā pie **Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas (NPAIS) konceptuālas pilnveides**, saturiskajiem paplašinājumiem un funkcionalitātes uzlabošanas.

Lai tiešā veidā uzlabotu ģimeņu ar bērniem finansiālo situāciju un mazinātu nabadzības riskus, turpinās darbs, meklējot labākos risinājumus **ģimenes valsts pabalsta sistēmas uzlabošanai**. Nodokļu politikas pamatnostādņu 2021.–2025. gadam izstrādes gaitā LM sniedz priekšlikumus ģimenes valsts pabalsta pārskatīšanai un mērķtiecīgākam valsts finansiālajam atbalstam ģimenēm ar bērniem.

Aizstāvot **vecāku tiesības saņemt pilnas sociālās garantijas**, tiek uzturēta sabiedriski politiskā diskusija par DLC izstrādātājiem priekšlikumiem pilnveidot sociālās apdrošināšanas iemaksu sistēmu, lai novērstu netaisnīgu pensijas kapitāla samazinājumu iedzīvotājiem, kas audzinājuši bērnus un saņēmuši vecāku pabalstu.

Ņemot vērā valdībā pieņemto Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveides modeli bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai²⁰, tā īstenošanā iesaistītās institūcijas, pieaicinot nozares nevalstisko organizāciju pārstāvjus, meklē risinājumus, lai sagatavotu priekšlikumus par publiskā finansējuma piesaistes un pārdales iespējām, īstenojot konceptuālajā ziņojumā minēto, un izveidotu **Pedagoģiski psiholoģiskā atbalsta dienestu** visā Latvijas teritorijā. Ņemot vērā valdības sniegto finansiālo atbalstu, uzsākta MK atbalstītās multimodālas agrīnās intervences programmas "STOP 4-7" ieviešanas sagatavošana.

VARAM tiek turpināts **remigrācijas projekts** "Reģionālās remigrācijas koordinators". Reģionālie koordinatori 2019. gadā par iespējām atgriezties Latvijā informējuši 1432 ģimenes, ir sagatavoti 2268 personalizētie informācijas piedāvājumi, kā arī ar koordinatoru atbalstu Latvijā ir atgriezušies 656 cilvēki.

Labklājība

2019. gada oktobrī īstenota lielākā **pensiju indeksācija** pēdējo gadu laikā, un lielākais palielinājums bija tiem, kuriem ir visilgākais darba stāžs. No 2020. gada 1. janvāra (mazākā apmērā, nekā paredzēts Plānā minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.–2021. gadam) ir paaugstināta minimālās valsts pensijas aprēķina bāze un attiecīgi palielināti **minimālās vecuma pensijas** apmēri, kā arī paaugstināts valsts sociālā nodrošinājuma **pabalsts personām ar invaliditāti** un attiecīgi palielinātas minimālās invaliditātes pensijas.

Turpinot pilnveidot **bērnu tiesību aizsardzības jomu**, LM ir izveidota darba grupa bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidei. Viens no darba grupas uzdevumiem ir līdz 2020. gada 31. maijam sagatavot un iesniegt LM vadībai izvērtējumu par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidi lēmuma pieņemšanai MK par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas reorganizāciju, ietverot priekšlikumus minētās sistēmas funkcionalitātes uzlabošanai.

Novembrī Invaliditātes lietu nacionālās padomes sēdē panākta vienošanās izslēgt no Darba likuma normu, kas aizliedz uzteikt darba līgumu darbiniekam ar invaliditāti. Tas pēc būtības mazinās šķēršļus darba devējam un veicinās **personu ar invaliditāti nodarbinātību**. Tomēr gadījumos, ja darba rezultāti un kvalifikācija būtiski neatšķiras, par

²⁰ Konceptuālais ziņojums "Starptozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveide bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai" (MK 03.09.2019. sēde; prot. Nr. 37 25. §).

priekšrocību arī turpmāk darba tiesiskajās attiecībās jāuzskata arī invaliditāte. Šobrīd notiek saskaņošanas process par izstrādātajiem grozījumiem.

Samazināta birokrātija invaliditātes jomā. Kopš 2019. gada 6. decembra Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai (VDEĀVK) ir tiesības noteikt invaliditāti visa mūža garumā (bez atkārtotām ekspertīzēm) cilvēkiem pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, kuriem ir neatgriezeniski funkcionēšanas ierobežojumi.

2019. gadā ir veikti neatliekami remontdarbi **valsts sociālās aprūpes centros** (VSAC), novēršot ēku kritisko stāvokli, piemēram VSAC "Zemgale" filiālē "Ziedkalne", kur sociālos pakalpojumus saņem 152 personas ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem. Atsaucoties uz LM aicinājumu, 2019. gadā 44 personas regulāri veikušas **brīvprātīgo darbu** VSAC, nostrādājot vairāk nekā 2000 brīvprātīgā darba stundas. Pieteikšanās turpinās.

Pakāpeniski norit plānošanas reģionu **deinstitutionalizācijas** plānu īstenošana. Šobrīd sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi tiek sniegti 468 cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, 1045 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un 423 to likumiskajiem pārstāvjiem. LM turpina sabiedrības informēšanas kampaņu "Cilvēks, nevis diagnoze", lai kļiedētu sabiedrības aizspriedumus, mītus un stereotipus par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, akcentējot centrālo vērtību – cilvēku.

Lai vienotos **par izmaiņām asistenta pakalpojuma pašvaldībā organizēšanā**, LM turpināja diskusijas ar cilvēkus ar invaliditāti pārstāvošajām organizācijām un bērnu ar invaliditāti vecākiem. Konceptuālais ziņojums "Par asistenta pakalpojuma pašvaldībā pilnveidošanu" pērn oktobrī tika nodots sabiedriskai apspriešanai, bet pēc tam vēl turpinātas diskusijas ar bērnu ar invaliditāti vecākiem par to, lai ģimenēm, kuras audzina bērnu ar invaliditāti, asistenta pakalpojuma ietvaros nodrošinātu gan atbalstu aktivitātēm ārpus mājas, gan sociālo aprūpi un pieskatīšanu mājās. Paplašinātajam pakalpojumam nepieciešams papildu finansējums, tādēļ ziņojums, kurā iekļauti arī aprēķini, tiks skatīts MK nākamā gada valsts budžeta procesa ietvarā.

Izglītība

Pildot **pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku**, 2019./2020. mācību gadā un turpmāk tiek nodrošināta pedagogu zemākās mēneša darba algas likme 750 *euro* par slodzi (30 darba stundām nedēļā). Mērķdotācijas apmērs pedagogu darba samaksai vispārizglītojošās skolās 2020. gadā sasniedz 380,87 milj. *euro*. Turpinās sarunas ar pašvaldībām, lai kopā risinātu kvalitatīvas izglītības nodrošinājuma un pieejamības jautājumus attīstības virzienā.

Ministru kabinets 2020. gada janvārī pieņēma virkni lēmumu²¹, lai rastu resursus jaunajai skolotāju izglītības programmai, kas paredz 100 jaunu, mērķtiecīgu un motivētu dažādu jomu profesionāļu piesaisti, atlasī un viņu mācības, lai jau šā gada septembrī viņi varētu uzsākt darbu Latvijas skolās, tādējādi apstiprinot jautājuma par kvalitatīvu pedagogu trūkumu un efektīvu finansējuma piesaisti pedagoģiskā personāla nodrošinājumā un tā risināšanā nozīmību. Skolotāju izglītības programmas īstenošanai plānotais finansējums triju gadu laikā ir 2,9 milj. *euro*.

Īstenojot kompetenču pieejā balstītā izglītības satura reformu, 2020. gada februārī valdība atbalstījusi vairāk nekā 6 milj. *euro* novirzīšanu prioritāri jaunā mācību satura

²¹ Informatīvais ziņojums "Darba vidē balstīta studiju programma pedagogu sagatavošanai: īstenošana un attīstība" (MK 21.01.2020. sēde; prot. Nr. 3 39. §); MK 2020. gada 28. janvāra noteikumi Nr. 52 "Grozījumi Ministru kabineta 2018. gada 9. janvāra noteikumos Nr. 27 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi".

ieviešanai vispārējā un profesionālajā izglītībā²², izveidota digitālā mācību resursu krātuve mācību programmu paraugiem, organizētas skolotāju un skolu komandu mācības, 2019./2020. mācību gads pasludināts par "Tehnoloģiju gadu", kas skolēniem, pedagogiem un sabiedrībai ļaus īstenot dažādas ar IT saistītas aktivitātes, pedagogiem piešķirti papildu resursi digitālās kompetences pilnveidei, izstrādāts normatīvais regulējums (kvalitātes kritēriji un finansēšanas nosacījumu ietvars) padziļināta novirziena pamatskolu programmu atbalstam kā spēcīgu tradīciju saglabāšanai pārejā uz kompetenču pieeju.

Nodrošinot iekļaujošās izglītības principa īstenošanu, **paplašināts atbalsta pasākumu klāsts bērniem ar speciālām vajadzībām**, kas jānodrošina mācību procesā²³. Paredzams, ka **samazināsies izglītojamo skaits speciālajās izglītības iestādēs**, kas nodrošina internāta pakalpojumus. Līdzekļus, kas atbrīvosies izglītojamo skaita izmaiņu ietekmē, plānots novirzīt vispārējās izglītības iestādēm, kuras īstenos iekļaujošo izglītību.

2020. gada janvārī uzsākta informatīvā kampaņa "Es saprotu, tātad zinu – protu – gribu – varu!". **Kampaņas mērķis ir informēt vecākus par būtiskākajām pārmaiņām izglītības saturā** no pirmsskolas līdz vidusskolai, kā arī par sagaidāmo vecāku atbalstu bērnam mācībās un sadarbībā ar skolu.

Profesionālās izglītības satura reformas īstenošanai izstrādāti grozījumi Profesionālās izglītības likumā, kas paredz modulārās pieejas īstenošanu profesionālajā izglītībā un izmantošanu pieaugušo izglītībā, lai sekmētu profesionālās izglītības programmu atbilstību darba tirgus attīstības prognozēm vidējā termiņā un profesionālās izglītības iestāžu iesaisti pieaugušo izglītības pakalpojuma sniegšanā. Likumprojekts janvārī nodots sabiedriskai apspriešanai.

Valdība atbalstījusi²⁴ **jaunu valsts galvoto studiju un studējošo kreditēšanas sistēmu**, kas būtiski vienkāršos kredītu noformēšanas un saņemšanas procedūru. Vienlaikus līdz jaunās sistēmas ieviešanai vairs netiks dzēsti studiju un studējošā kredīti par darbu MK noteiktajās jomās un amatos. Savukārt tiem Latvijas studentiem, kuri iegūst izglītību ārvalstīs, studiju un studējošā kredīts tiks nodrošināts līdz studiju pabeigšanai.

Lai nodrošinātu kvalitatīvas, mūsdienu prasībām atbilstošas pārmaiņas augstākajā izglītībā, noslēdzoties diskusiju ciklam "Augstākās izglītības pārvaldība Latvijā: drosme mainīties", izstrādāts konceptuāls ziņojums par **augstskolu iekšējās pārvaldības modeli**²⁵. Izstrādātais piedāvājums paredz kompleksus strukturālos risinājumus augstākās izglītības un zinātnes nozares starptautiskajai konkurētspējai, fokusējoties uz pārvaldību, finansējumu un cilvēkresursiem. Turpmākās rīcības plāns ietver grozījumu sagatavošanu Augstskolu likumā, paredzot tajā augstākās izglītības institūciju tipoloģiju, ārējo ekspertu iesaisti augstskolu pārvaldībā (padomju ieviešanu), kā arī citus jautājumus. Vienlaikus paredzēts izstrādāt padomes atlases, apstiprināšanas un atcelšanas kārtību valsts dibinātajās universitātēs un augstskolās, kā arī mākslas un kultūras augstskolās. To darbības uzsākšana iecerēta no 2020. gada beigām līdz 2023. gadam. Konceptuālais ziņojums paredz ES fondu finansējuma novirzīšanu iekšējās pārvaldības modeļa ieviešanas atbalstam.

²² MK 11.02.2020. noteikumi "Grozījumi Ministru kabineta 15.07.2016. noteikumos Nr. 483 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā" īstenošanas noteikumi".

²³ MK 19.11.2019. noteikumi Nr. 556 "Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenojamās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām" stāties spēkā š. g. 1. septembrī.

²⁴ Pieņemti grozījumi Augstskolu likumā un MK 03.12.2019. noteikumi Nr. 574 "Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 29. maija noteikumos Nr. 219 "Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts no valsts budžeta līdzekļiem", MK 03.12.2019. noteikumi Nr. 575 "Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 29. maija noteikumos Nr. 220 "Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu", MK 13.12.2019. noteikumi Nr. 576 "Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 23. oktobra noteikumos Nr. 445 "Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem tiek piešķirts un atmaksāts studējošo kredīts".

²⁵ Apstiprināts MK 18.02.2020. sēdē.

Veselības aprūpe

Lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu esību un sekmētu ārstniecības procesā iesaistīto personu motivāciju sniegt valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus, ir **palielināta vidējā darba samaksa ārstniecības personām**. 2020. gadā vidējā darba samaksa ārstiem un funkcionālajiem speciālistiem tarifā palielināta līdz 1485 *euro* mēnesī (par 10 % salīdzinājumā ar 2019. gadu), ārstniecības un pacientu aprūpes personām un funkcionālo speciālistu asistentiem – līdz 891 *euro* mēnesī (par 10 % salīdzinājumā ar 2019. gadu), bet ārstniecības un pacientu aprūpes atbalsta personām – līdz 594 *euro* mēnesī (par 10 % salīdzinājumā ar 2019. gadu).

Viena no būtiskām problēmām Latvijas veselības aprūpes sistēmā ir **māsu trūkums veselības aprūpē**. Atbilstoši statistikas datiem²⁶ 2018. gadā uz 100 000 iedzīvotāju bija 434 praktizējošas māsas, kas ir būtiski mazāk nekā citās ES valstīs. Lai risinātu šo problēmu, ar MK 29.10.2019. rīkojumu Nr. 537 apstiprināts konceptuālais ziņojums "Par māsas profesijas turpmāko attīstību". Tādā veidā tiks sekmēta māsu izglītības un profesionālās darbības reformu uzsākšana, lai vienkāršotu profesionālās darbības nosacījumus praktizējošām māsām un rosinātu māsas uzsākt profesionālo darbību veselību nozarē.

Valdība ir noteikusi prasību ieviest **privātajās ārstniecības un veselības aprūpes iestādēs iekšējās kontroles sistēmu korupcijas un interešu konflikta novēršanai**. Normatīvais regulējums²⁷ paredz, ka, ja ārstniecības iestāde sniedz valsts apmaksātus ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus vismaz piecos pakalpojumu veidos, tai jānodrošina iekšējās kontroles sistēma korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai. Lai ambulatoro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji varētu nodrošināt šo prasību izpildi, minētās normas stāsies spēkā ar 2022. gada 1. janvāri.

Klīniskās universitāšu slimnīcas ir vadošās ārstniecības iestādes valstī, kuras lielā mērā nosaka izcilību un veselības aprūpes kvalitāti valstī un ir valsts kapitālsabiedrības. Lai veicinātu lielāku atklātību kapitālsabiedrību darbībā un ieviestu starptautiski atzītus labas pārvaldības nosacījumus, veikti nepieciešamie pasākumi, lai **2020. gada februārī apstiprinātu universitāšu slimnīcu padomes**. Š. g. 10. februārī apstiprināti atklātā konkursā izraudzītie Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas un Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas padomju locekļi, kuri pārstāvēs pārmaiņu vadības, finanšu un veselības aprūpes kompetences jomas.

2019. gada 1. aprīlī stājās spēkā stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju **dalījums pa līmeņiem**. Latvijā ir piecu līmeņu slimnīcas. Katram slimnīcas līmenim ir noteikti sniedzamo pakalpojumu veidi. Vienlaikus ar slimnīcu līmeņu ieviešanu ir uzsākta slimnīcu sniegto pakalpojumu atbilstības piešķirtajam līmenim novērtēšana. To veic NVD sadarbībā ar Veselības inspekciju, izvērtējot katras slimnīcas ārstnieciskā personāla skaitu, noslodzi un pakalpojumu pieejamību. Pirmā atbilstības vērtēšana, kas uzsākta pēc normatīvā regulējuma stāšanās spēkā, tiks pabeigta 2020. gadā, un turpmāk atbilstība tiks vērtēta katru gadu. Pēc tās iespējama slimnīcu līmeņu pārskatīšana un izmaiņas stacionāro pakalpojumu sniedzēju kartējumā. Piemēram, ja slimnīcai ir noteikts II līmenis, tad slimnīcai ir jāspēj nodrošināt visus tos pakalpojumus, kam II līmenī jābūt. Ja pārbaudēs Veselības inspekcija konstatēs, ka slimnīca šos pakalpojumus tomēr nenodrošina, tad ir iespējama līmeņu prasību pārskatīšana (piemēram, nosakot mazāku diennakti dežurējošo speciālistu skaitu) vai var tikt pārskatīts slimnīcas līmenis, vienlaikus attīstot ambulatoro pakalpojumu sniegšanu.

²⁶ Datu avots – SPKC.

²⁷ MK 10.12.2019. noteikumi Nr. 642 "Grozījumi Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumos Nr. 555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība"".

Sākot ar 2020. gada 10. janvāri, ik nedēļu Veselības ministrija sadarbībā ar Valsts kanceleju organizē **ārstniecības personu atalgojuma modeļa izstrādes domnīcas**. Domnīcu darba plāns paredz līdz 2020. gada 31. martam izstrādāt risinājumus, attīstīt tos un veikt pilottestēšanu šādos ar atalgojumu saistītos virzienos:

- atalgojuma mērķa līmeņa definēšana un ilgspējīgas indeksācijas mehānisma izveide;
- ārstu un māsu pilna darba laika ekvivalenta izstrāde, nodrošinot korektu darba laika uzskaiti;
- pamatalgas un mainīgās daļas (piemaksu) kritēriju izstrāde;
- algu fonda caurskatāma un taisnīga sadalījuma modeļa ("režģa") izstrāde.

Jaunajai ārstniecības personu darba samaksas sistēmai jābūt taisnīgai, konkurētspējīgai, caurskatāmai, elastīgai un mērķtiecīgai.

Kultūra un nacionālā identitāte

Valsts budžetā no 2020. gada 1. janvāra **rasts finansējums atalgojuma celšanai kultūras nozarē strādājošajiem** – visu valsts kultūras iestāžu (teātru, koncertorganizāciju, muzeju, bibliotēku, arhīvu u. c. institūciju) darbinieku atlīdzība paaugstināta vidēji par 16 %. Vidējais atalgojums valsts finansētajās kultūras institūcijās pieaugs no 780 *euro* līdz 910 *euro* mēnesī, savukārt tajās strādājošie speciālisti par pilnas slodzes darbu turpmāk saņems vidēji 930 *euro* mēnesī.

Īstenoti nozīmīgi kultūras infrastruktūras projekti. Pabeigta Muzeju krātuvju kompleksa būvniecība Pulka ielā 8, Rīgā, šobrīd notiek muzeju pārceļšanās no pagaidu telpām uz jauno ēku. Īstenojama Latvijas Nacionālās operas un baleta ēkas nodošana Kultūras ministrijas pārziņā. Notiek Latvijas Okupācijas muzeja pārbūve un ir uzsākta Padomju okupācijas upuru piemiņas memoriāla būvniecība. ES darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.1.3. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu" ietvaros pabeigtas plānotās aktivitātes KM pārraudzībā esošo profesionālās izglītības kompetences centru modernizācijai.

ES fondu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" ietvaros 2019. gadā Latvijas reģionos **pabeigts darbs saistībā ar 18 kultūras un dabas mantojuma objektiem un jaunizveidoti seši kultūras tūrisma pakalpojumi.**

Ar mērķi stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības izjūtu un mīlestību pret savu zemi, kā arī veicināt pašorganizējošus procesus un sadarbību, ir **nodrošināta Latvijas valsts simtgades programmas īstenošana** un virskomunikācija. Veidots daudzveidīgs daudznozaru piedāvājums. 2019. gadā turpināta Latvijas valsts simtgades starptautiskā programma, prezentējot augsta līmeņa Latvijas kultūras sasniegumus un stāstot Latvijas stāstus pasaulē. 2020. gadā turpinās nozīmīgas iniciatīvas, un centrālie vēsturiskie notikumi ir saistīti ar Satversmes sapulces sanāksšanas simtgadi un Neatkarības atjaunošanas trīsdesmitgadi.

Īstenots pētījums par Latvijas valsts simtgades programmas pirmā posma (2015.–2018. gads) izvērtējumu un noorganizēta starptautiska konference pētījuma rezultātu analīzei. **Pētījums pamato valsts svētku būtisko nozīmi piederības veicināšanā**, paplašina paliekošu vērtību izpratni, analizē mērķgrupu sasniegšanu un citus programmai būtiskus aspektus, programmas īstenošanu atzīstot par veiksmīgu un pamatotu.

Veiksmīgi **turpinās programmas "Latvijas skolas soma" īstenošana** izglītības iestādēs un bērniem un jauniešiem piemērota saturiskā piedāvājuma papildināšana. Norisinājies forums par "Latvijas skolas soma" labās prakses piemēriem. 2020. gadā tiek plānots, ka iniciatīvā "Latvijas skolas soma" piedalīsies ap 231 000 skolnieku. 2019. gadā

īstenota VKKF mērķprogramma "Latvijas skolas soma" satura piedāvājuma daudzveidošanai, apstiprināti MK noteikumi par programmas "Latvijas skolas soma" finansējuma sadalījumu 2020. gadam²⁸.

Stiprinot latviešu valodas lietojumu, īstenotas izmaiņas mazākumtautību izglītībā pirmsskolas izglītības posmā un pamatizglītības otrajā posmā (7.–9. klasē), **palielinot mācību stundu skaitu latviešu valodā**, kā arī izstrādātas un publiskotas diasporas izglītības vadlīnijas.

Sekojošā Diasporas likumā dotajam uzdevumam, 2019. gadā ir **izveidota un darbu uzsākusi Diasporas konsultatīvā padome**, kuras mērķis ir veicināt saskaņotu diasporas politikas prioritāšu noteikšanu, izstrādi un īstenošanu. Padome ir uzsākusi darbu pie diasporas plānošanas dokumenta – **Rīcības plāna darbā ar diasporu 2021.–2023. gadam** – izveides, plāna tapšanā iesaistot plašu valsts iestāžu un diasporas organizāciju loku. Turpinās Diasporas likumam pakārtoto tiesību aktu izstrāde un ieviešana. Diasporas politikas iniciatīvām atvēlētais valsts budžets **2020. gadā ir 3,5 milj. euro**. XII Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos dalību plāno 18 diasporas kolektīvi ar vairāk nekā 500 dalībniekiem.

Paaugstināta pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas efektivitāte – noslēdzas Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam izvērtēšana un ir pilnveidota SIF darbība, t. sk. apstiprināti grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā, pieņemts MK rīkojums "Noteikumi par atlīdzību Sabiedrības integrācijas fonda padomes locekļiem, kas ir nevalstisko organizāciju pārstāvji", apstiprināts jauns padomes sastāvs, mainīta fonda vadība, noteikti programmas "NVO fonds" mērķi.

Mediji un informācijas telpa

Veikti pasākumi sabiedrisko mediju stiprināšanai, t. sk. **uzsākts īstenot sabiedrisko mediju pārvaldības reformu**, nodrošinot sabiedrisko mediju iziešanu no reklāmas tirgus un ieviešot ilgtspējīgu finansēšanas modeli. 2020. gada valsts budžetā ir paredzēts finansējums, lai kompensētu VSIA "Latvijas Televīzija" un VSIA "Latvijas Radio" negūtos ieņēmumus un zaudējumus saistībā ar to iziešanu no komerciālās reklāmas tirgus. Piešķirts papildu finansējums sabiedrisko mediju finansiālās situācijas stabilizēšanai, no 2020. gada SIF ir nodots uzdevums īstenot Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programmu. Tiek turpināts darbs Saeimā pie Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu (SEPL) padomes izveides. Veikti apraides uzlabojumi Latgales pierobežā.

Ar 2020. gada 1. janvāri ir uzsākta bezmaksas televīzijas programmu (MUX1) raidīšana. Optimizējot Latvijas Radio raidošos tīklus, ar 2020. gada 2. janvāri ir uzsākta Latvijas Radio programmu LR1, LR2 un LR4 raidīšana Skaistā un ar 2020. gada 9. janvāri ir uzsākta Latvijas Radio programmu LR1 un LR4 raidīšana Aizpurvē.

Stiprināti elektroniskie plašsaziņas līdzekļi un veicināta Latvijā veidota satura radīšana, paredzot 500 000 euro elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem vietēja satura veidošanai.

Sports

Sporta politikas īstenošanai **piešķirti papildu līdzekļi Latvijas sportistu un komandu sagatavošanai un dalībai starptautiskās sporta sacensībās**, kā arī nacionālas nozīmes starptautisku sporta sacensību organizēšanai Latvijā. Latvijas Nacionālajā sporta padomē pieņemts lēmums par valsts mērķprogrammas izveidi

²⁸ MK 21.01.2020. noteikumi Nr. 33 "Kārtība, kādā aprēķina un piešķir valsts budžeta finansējumu programmas "Latvijas skolas soma" īstenošanai no 2020. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim".

starptautisku sporta sacensību organizēšanas atbalstam, savlaicīgi plānojot starptautisko sporta sacensību norisi un finansēšanu.

2020. gada valsts sporta budžeta sadales procesā **ieviestas pirmās izmaiņas sporta finansēšanas sistēmā**, piemēram, dotācijas apmēra noteikšanā olimpisko individuālo sporta veidu federāciju pamatdarbības nodrošināšanai, ņemot vērā federācijas sportistu dalību un rezultātus pēdējās divās Olimpiskajās spēlēs.

Turpinās **Daugavas stadiona rekonstrukcijas** projekts vieglatlētikas manēžas un ledus halles ar diviem laukumiem izbūvei, kā arī plānota centrālā sporta laukuma un vieglatlētikas treniņlaukuma rekonstrukcija.

III. Valsts drošība un ārlietas

Visaptveroša valsts aizsardzība Latvijā ir izvirzīta par prioritāro valsts aizsardzības attīstības virzienu, lai nodrošinātu **koordinētu valsts militāro un civilo aizsardzību un valsts un sabiedrības noturīgumu un funkcionēšanu krīzes un kara laikā**. Lai stiprinātu valsts aizsardzību, radītu ilgtspējīgu izglītības sistēmu militārajā jomā un sagatavotu Latvijas jauniešus profesionālajam militārajam dienestam, plānots izveidot profesionālo vidusskolu. Nodrošinot ilgtspējīgu NBS spēju attīstību, ir **turpināti iesāktie NBS spēju attīstības projekti** regulāro un teritoriālo vienību kaujas, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spēju pilnveidei, kā arī vienību kaujas gatavības celšanai.

Ministru prezidents 2020. gadu ir pasludinājis par tiesiskuma gadu. Valdība ir apņēmusies sekmēt sabiedrības uzticēšanos tiesu varai, kas balstīta uz tiesiskuma nostiprināšanu un tiesu sistēmas prestiža paaugstināšanu, tostarp novēršot iespējas novilcināt tiesas procesus.

Turpinot **stiprināt tiesiskumu un modernizēt tiesu varu**, jāveido jauna tiesneša amata kandidātu atlases kārtība ar mērķi **ieviest mūsdienu prasībām atbilstošu tiesnešu amatu kandidātu atlases procedūru**. Jāturpina uzlabot VUGD un VP darbības efektivitāte, pilnveidojot IKT sistēmas, veicinot sadarbību, pārskatot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, kā arī vienkāršojot un racionalizējot organizatorisko struktūru.

ĀM **nodrošina Latvijas valstspiederīgos ar vajadzīgo informāciju** sakarā ar Apvienotās Karalistes (AK) izstāšanos no Eiropas Savienības (**breksitu**).

Bezkompromisu tiesiskums un likuma vara

Lai sasniegtu pamanāmus rezultātus un nodrošinātu virzību tiesu darbības efektivitātes uzlabošanā, īstenojot valdības politiku tiesiskuma un taisnīguma nodrošināšanai, Ministru prezidents uzdevis tieslietu ministram **izvērtēt tiesvedības ilgumu ietekmējošos faktorus un veikt nepieciešamās darbības situācijas uzlabošanā**, ņemot vērā ikviena tiesības uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos.

Attiecībā uz **lietu izskatīšanas termiņiem tiesā** ieviests publisks tiesu darba datu portāls (<https://dati.ta.gov.lv>), kurā nodrošināta publiska piekļuve datiem par tiesu darbu, tai skaitā informācijai par vidējo lietu izskatīšanas ilgumu. Vērtējot datus par tiesvedības ilgumu 2019. gadā, var secināt, ka pirmās instances tiesās vidējiem lietu izskatīšanas termiņiem ir tendence samazināties, sasniedzot vidēji 7,6 mēnešus civillietās un 5,3 mēnešus krimināllietās. Arī apelācijas instancēs vidējie termiņi ir atzīstami par saprātīgiem un ir stabili (civillietās 4,9 mēneši) vai ar tendenci samazināties (krimināllietās 3,1 mēnesis). Savukārt Administratīvajā rajona tiesā vidējais lietu izskatīšanas ilgums svārstās ap 8 mēnešiem, bet Administratīvajā apgabaltiesā ap 6,5 mēnešiem. Kopumā 58 % civillietu tikušas izskatītas, nepārsniedzot 6 mēnešu robežu. Vēl 21 % lietu tikušas pabeigtas 6–12 mēnešu laikā, bet 14,5 % lietu ir tikušas skatītas 12–24 mēnešus. Atlikušo 6,5 % lietu izskatīšanas ilgums ir pārsniedzis 24 mēnešus. Līdzīgi ir arī dati par krimināllietām: kopumā 77 % krimināllietu tikušas izskatītas laikā, kas nepārsniedz 6 mēnešus. Vēl 13,5 % lietu pabeigtas 6–12 mēnešu laikā, bet 5,5 % lietu ir tikušas skatītas 12–24 mēnešus. Atlikušo 4 % lietu izskatīšanas ilgums ir pārsniedzis 24 mēnešus. Attiecībā uz civillietām un krimināllietām apelācijas instancēs konstatējama līdzīga lietu izskatīšanas termiņu proporcija. Divu gadu termiņu pārsniedzis tikai 1,3 % lietu. Attiecībā uz krimināllietām – 87 % no visām pabeigtajām lietām izskatītas ne ilgāk nekā 6 mēnešu laikā. Tikai 0,6 % no visām krimināllietām izskatīšanas ilgums ir pārsniedzis divus gadus. Līdz ar to secināms, ka priekšstatu par nesamērīgi ilgiem vidējiem lietu izskatīšanas termiņiem, iespējams, veido atsevišķas lietas. Iemesls, kāpēc lietas izskatīšana ieilgst, var būt saistīts ar lietas apjomu, iesaistīto personu (tai skaitā liecinieku) skaitu, lietas sarežģītību, nepieciešamību izmantot starptautiskās sadarbības instrumentus. Nenoliedzami liela loma ir arī procesa dalībnieku

attieksmei pret likuma un tiesas noteiktajiem procesuālajiem pienākumiem. Līdz ar to **nepieciešams strādāt pie apjomīgo un sarežģīto lietu iztiesāšanas ilguma samazināšanas risinājumiem.**

Atsaucoties uz Valsts prezidenta Egila Levita Tiesnešu konferencē 2019. gada 1. novembrī izteikto aicinājumu Tieslietu padomei izveidot komisiju, kas izskatītu, piemēram, **desmit ilgākos procesus Latvijā un izanalizētu to ilguma iemeslus,** Tieslietu padome uzsākusi izpēti darbu tiesvedības ilgumu ietekmējošo faktoru analizē un priekšlikumu sagatavošanā ilgtspējīgam risinājumam.

Saeima 2020. gada 20. februārī otrajā lasījumā atbalstīja grozījumus likumā "Par tiesu varu", kas paredz izveidot Ekonomisko lietu tiesu kā specializētu pirmās instances rajona (pilsētas) tiesu, un pirmajā lasījumā atbalstīja nepieciešamos grozījumus Kriminālprocesa likumā un Civilprocesa likumā, definējot tiesas kompetenci. **Ekonomisko lietu tiesas izveidošana** vērsta uz efektīvāku Latvijas iestāžu cīņu ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu, kā arī būtiski paplašina specializāciju sarežģītu komercstrīdu risināšanā, lai veicinātu komercdarbības vides attīstību. Specializētā tiesa būs ilgtermiņa ieguldījums ekonomiski attīstītas un tiesiski sakārtotas valsts izveidē.

TM 2019. gadā sagatavoja un nosūtīja Saeimas Juridiskajai komisijai priekšlikumus grozījumiem Kriminālprocesa likumā, kas vērsti uz kriminālprocesa efektīvizēšanu²⁹. Kopumā grozījumi vērsti uz **kriminālprocesa ātrāku un efektīvāku izmeklēšanu un iztiesāšanu.**

Turpinās darbs pie rīcībpolitikas, lai sekmētu **advokatūras darba kvalitāti un stiprinātu advokātu institūta uzraudzību,** kā arī risinātu citas advokatūras sistēmā pastāvošās problēmas, piemēram, definētu zvērinātu advokātu biroja tiesisko statusu, precizētu zvērinātu advokātu kvalifikācijas un izglītības prasības. TM sadarbībā ar vairākiem ekspertiem – Latvijas Zvērinātu advokātu padomi, tiesnešiem, VID, Ģenerālprokuratūras, FM un LM pārstāvjiem – darba grupā ir izstrādājusi grozījumus Latvijas Republikas Advokatūras likumā³⁰. Lai risinātu rajona (pilsētu) tiesu un apgabaltiesu priekšsēdētāju identificēto problēmu saistībā ar tiesnešu grūtībām nozīmēt tiesas sēdes datumu vai **saskaņot turpmākos tiesas sēžu datumus ar lietā iesaistīto advokātu,** jo bieži visas darbdienas pat vairāku mēnešu garumā advokāts ir aizņemts citās tiesas sēdēs, ir ierosināti grozījumi Kriminālprocesa likumā un Advokatūras likumā, kā arī 2019. gada nogalē ir veiktas izmaiņas advokātu noslodzes kalendāra funkcionalitātē, ļaujot advokātam pašam deaktivizēt tiesas iezīmētu sēdi, kurā tā dalība faktiski nav nepieciešama, tādējādi atbrīvojot vietu savā kalendārā citām tiesas sēdēm.

Tiek strādāts pie **konceptuāli jaunas tiesneša amata kandidātu atlases kārtības** ar mērķi ieviest mūsdienu prasībām atbilstošu tiesnešu amatu kandidātu atlases procedūru. Galvenās iezīmes – tiesneša amata kandidāta atbilstības tiesneša amatam pārbaude (ietvers piecas atlases kārtas); izveidojams pastāvīgs tiesnešu amata kandidātu saraksts, kurā iekļauj tiesneša amata kandidātu, kurš sekmīgi nokārtojis atlases pārbaudījumu, kandidātus sarakstā sarindojot atbilstoši tiesneša amata kandidātu atlasē iegūtajam rezultātam; paredzama intensīva apmācība u. c. pasākumi. Tiesneša amata kandidātu atlases modeļa ieviešanai izstrādāti arī papildu grozījumi likumā "Par tiesu varu"³¹, lai atteiktos no kvalifikācijas eksāmena kā atsevišķas atlases procesa daļas (profesionālo zināšanu pārbaudi – kāzus – darba grupa saskata kā daļu no atlases procesa), kā arī lai mainītu stažēšanās un mācību formātu.

²⁹ Priekšlikumi iekļauti Juridiskās komisijas likumprojektā "Grozījumi Kriminālprocesa likumā" (Nr: 427/Lp13) un 10.10.2019. iesniegti Saeimā. Minētais likumprojekts pieņemts Saeimā 1. lasījumā 17.10.2019. TM 07.11.2019. iesniedza Saeimā priekšlikumus izskatīšanai pirms 2. lasījuma, un likumprojekts pieņemts Saeimā 2. lasījumā 13.02.2020.

³⁰ Izsludināti VSS 19.09.2019. (VSS-913).

³¹ Pieņemti Saeimā 2. lasījumā 19.12.2019.; Nr: 480/Lp13.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu tiesas darbu un iespēju pašai tiesu varai reaģēt uz iespējamu **tiesnešu neprofesionalitāti un iespējamiem pārkāpumiem tiesneša darba organizācijā**, ar likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu""³² plānots paplašināt tiesas priekšsēdētāja pilnvaras, paredzot tiesības nosūtīt tiesnesi uz profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu, ja konstatēti apstākļi, kas ir saistīti ar būtiskiem trūkumiem tiesneša darba organizācijā vai nepietiekamām tiesneša profesionālajām zināšanām, kas rada šķēršļus tiesvedības procesa kvalitatīvai norisei. Tāpat panākts Tieslietu padomes atbalsts tiesnešu imunitātes administratīvo pārkāpumu lietās atcelšanai un izstrādāti attiecīgi grozījumi likumā "Par tiesu varu" un Tiesnešu disciplinārbildības likumā. Grozījumus šobrīd izskata Saeima, un sagaidāms, ka to pieņemšana ļaus paaugstināt Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) kārtējā ziņojumā ietvertu Latvijas novērtējumu.

Tieslietu padome 2019. gada 16. decembrī apsprieda tieslietu ministra virzītos grozījumus Prokuratūras likumā³³, **lai mainītu kārtību, kādā amatā tiek virzīts ģenerālprokurora amata kandidāts**, paplašinot kandidātu loku, kā arī nodrošinot lielāku atklātību un vienotus vērtēšanas kritērijus ģenerālprokurora amata kandidātu atlases procesā. Paredzēts šo funkciju nodot Tieslietu padomes kompetencē.

Satversmes tiesas neatkarības nodrošināšanai un Satversmes tiesas tiesneša statusa nostiprināšanai izstrādāti grozījumi Satversmes tiesas likumā, kā arī saistītie projekti – grozījums likumā "Par tiesu varu", grozījumi Valsts civildienesta likumā³⁴ un grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā³⁵. Normatīvo aktu grozījumi izstrādāti ar mērķi pilnveidot Satversmes tiesas tiesnešu sociālo garantiju sistēmu, nosakot Satversmes tiesas tiesneša statusam nepieciešamās garantijas pēc pilnvaru termiņa beigām, ietverot arī jautājumus par Satversmes tiesas administratīvo pārvaldību un Satversmes tiesas budžeta garantijām³⁶.

No 2020. gada 7. janvāra aktuālā **Uzņēmumu reģistra** 14 reģistros **uzkrātā informācija** par juridiskajām personām, tostarp par uzņēmumu amatpersonām, īpašniekiem un patiesajiem labuma guvējiem, ir **pieejama ikvienam tiešsaistē un bez maksas** – tas izriet no 2019. gada 14. novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru".

Izstrādāta **jauna kadastrālās vērtēšanas metodika**³⁷, kas sabiedrību nodrošinās ar kvalitatīvu, taisnīgu un atbilstoši nekustamā īpašuma tirgus informācijai noteiktu kadastrālo vērtību visiem nekustamajiem īpašumiem.

Tiesiskā regulējuma pilnveidei maksātnespējas jomā 2020. gadā turpināsies darbs pie normatīvā regulējuma, kas paredz **nodrošināt finansiālo problēmu risinājumu fiziskajām personām ar zemiem ienākumiem un nelielām parādsaistībām**³⁸.

Turpinās darbs pie **likumprojekta "Preču zīmju likums"**³⁹ **ieviešanas**, izstrādājot izrietošos Ministru kabineta noteikumu projektus. Likumprojekts izstrādāts, lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Direktīvā (ES) Nr. 2015/2436, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, paredzētās prasības, kā arī

³² Pieņemti Saeimā 2. lasījumā 19.12.2019.; Nr: 480/Lp 13.

³³ Likumprojekts "Grozījumi Prokuratūras likumā" atbalstīts Saeimas 2020. gada 6. februāra sēdē 2. lasījumā; Nr: 533/Lp13.

³⁴ Pieņemti MK 07.01.2020. sēdē (prot. Nr. 1 29., 30., 31. §).

³⁵ Pieņemti Saeimā 14.11.2019. valsts budžeta likumprojektu paketē.

³⁶ Likumprojektu pakete 10.01.2020. iesniegta Saeimā un 13.01.2020. nodota Juridiskajai komisijai.

³⁷ MK 18.02.2020. sēdē atbalstīja MK noteikumu projektu "Kadastrālās vērtēšanas noteikumi", kā arī grozījumus nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas kārtībā un būvju kadastrālās uzmērīšanas noteikumos saistībā ar būvju nolietojuma noteikšanas metodiku.

³⁸ VSS 15.08.2019. izsludināts likumprojekts "Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likums".

³⁹ Saeimā pirms trešā lasījuma; Nr: 409/Lp13.

aktualizētu un pārstrukturētu līdzšinējā likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" ietverto regulējumu.

Ieviests tiesiskais regulējums, lai **sekmētu mediācijas popularizēšanu un turpmāko attīstību**. 2020. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījums Mediācijas likumā, kas nostiprina TM tiesības ministrijas ikgadējā valsts budžeta finansējuma ietvaros sadarbībā ar Sertificētu mediatoru padomi īstenot pasākumus, lai veicinātu tādu ārpustiesas, kā arī tiesvedības procesā esošu domstarpību risināšanu, izmantojot mediāciju, kurās iesaistīts bērns. Likumā veiktās izmaiņas ir sekmējušas iespēju atsākt projekta "Bezmaksas mediācija ģimenes strīdos" īstenošanu. Projekta ietvaros valsts atbalsts nodrošina pusēm bez maksas pirmās piecas mediācijas sesijas (katra 60 minūšu apmērā), ko vada sertificēts mediators. Projekta ietvaros sertificēta mediatora pakalpojumu iespējams saņemt dažādu veidu ar bērnu interesēm saistītu ģimenes strīdu risināšanai – bērnu saskarsmes jautājumi, bērna pastāvīgās dzīvesvietas noteikšana, uzturlīdzekļu apmērs un/vai maksāšanas kārtība, vecāku attiecības un savstarpējā komunikācija, bērnu audzināšanas jautājumi, laulības šķiršana un citi ar bērnu tiesībām un interesēm saistīti jautājumi. Šobrīd šim mērķim paredzētais finansējuma apmērs gadā ļaus sniegt atbalstu kopumā 400 strīdu risināšanai.

2015. gada 1. janvārī spēkā stājās šķīrējtiesu darbības regulējuma modulis, kas nosaka šķīrējtiesu dibināšanas nosacījumus un šķīrējtiesnešu kvalifikācijas prasības, lai palielinātu sabiedrības uzticību šķīrējtiesu lēmumiem. TM sadarbībā ar Uzņēmumu reģistru seko līdzī tā piemērošanas praksei. TM šobrīd strādā pie **Šķīrējtiesu likuma darbības efektivitātes** izvērtēšanas, tai skaitā novērtējot šķīrējtiesām izvirzīto prasību izpildi. Izvērtēšana veicama līdz 2020. gada 31. jūlijam. Pēc izvērtēšanas tiks lemts par veicamajiem uzlabojumiem šķīrējtiesu institūta darbībā.

2020. gada 1. janvārī stājās spēkā **grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā, kuru mērķis ir mazināt partiju finansiālo atkarību no privātajiem ziedojumiem un ziedotāju ietekmes**. Piešķirot valsts budžeta finansējumu, fizisko personu ziedojumu, biedru naudas un iestāšanās naudas kopējais limits samazināts līdz 5 minimālajām mēnešalgām visām partijām, kas saņem valsts budžeta finansējumu un ir pārstāvētas Saeimā, un līdz 12 minimālajām mēnešalgām visām partijām, kuras saņem valsts budžeta finansējumu un par kurām pēdējās Saeimas vēlēšanās nobalsojuši vairāk nekā 2 %, bet ne vairāk kā 5 % vēlētāju. Noteikti stingrāki partiju finansēšanas ierobežojumi, paredzot, ka par aizņēmumu uzskatāmas arī partijas parādsaistības, par kurām partija nav veikusi samaksu preču piegādātājam vai pakalpojumu sniedzējam 90 dienu laikā no noteiktās norēķinu dienas. Fiziskās personas vienai politiskajai organizācijai (partijai) kalendāra gada laikā izdarīts dāvinājums (ziedojums) nedrīkstēs pārsniegt 20 minimālo mēnešalgu apmēru līdzšinējo 50 minimālo mēnešalgu apmēra vietā. Pieņemti minētajiem likuma grozījumiem pakārtoti Ministru kabineta 2020. gada 14. janvāra noteikumi Nr. 24 "Politiskajām organizācijām (partijām) piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojuma noteikumi". Līdz ar to KNAB deviņām partijām š. g. 15. janvārī kopumā pārskaitījis 2 197 578 euro lielu valsts finansējumu. Nākamā finansējuma izmaksa paredzēta š. g. 15. jūlijā.

KNAB ir saņēmis atbalstu projekta "**Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā**"⁴⁰ īstenošanai, kas ietver trīs aktivitātes – tiešsaistes ziņošanas platformas izveidi ziņošanai par KNAB kompetences jautājumiem, divu apjomīgu sociālo kampaņu organizēšanu, veicinot sabiedrības izpratni par korupcijas izpausmes veidiem un nepieciešamību ziņot par novērotajiem pārkāpumiem, kā arī izmeklēšanas un analītiskās kapacitātes stiprināšanu. Projekta mērķis ir **veicināt sabiedrības iesaisti ziņošanā par korupciju un citiem latentiem noziegumiem**, vienlaikus sniedzot iedzīvotājiem drošu

⁴⁰ EEZ finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda līdzfinansētās programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" ietvaros.

un ērtu ziņošanas kanālu, kā arī pilnveidojot KNAB kompetenci koruptīvu noziegumu atklāšanā un izmeklēšanā.

Turpinās darbs pie Uzturlīdzekļu garantiju fonda parādniekus ierobežojošo pasākumu noteikšanas ar mērķi veicināt uzturlīdzekļu maksāšanas disciplīnu, kā arī veicināt regresa kārtībā atgūto līdzekļu apmēra pieaugumu. **Lai motivētu vecākus pildīt ar likumu noteikto pienākumu un nodrošināt bērnu ar uzturlīdzekļiem**, kā arī lai palielinātu regresa kārtībā atgūto uzturlīdzekļu apmēru, tiek izstrādāti grozījumi Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā, piemērojot parādniekiem aizliegumu spēlēt azartspēles un paredzot, ka uzturlīdzekļu parāds valstij tiks atgūts, piesaistot parāda ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzēju – reģistrētu komersantu, kas saņēmis speciālo PTAC atļauju (licenci).

Turpinās e-lietas projektu programmas **"E-lieta: izmeklēšanas un tiesvedības procesu pilnveide"** īstenošana (tās ietvaros tiek īstenots Tiesu administrācijas projekts "Tiesu informatīvās sistēmas attīstība", Prokuratūras projekts "Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība", Ieslodzījuma vietu pārvaldes projekts "Ieslodzīto informācijas sistēmas pilnveide" un Valsts probācijas dienesta projekts "Probācijas klientu lietu uzskaites informācijas sistēmas pilnveide") un attiecīgi arī nepieciešamo grozījumu izstrāde Kriminālprocesa likumā, Civilprocesa likumā, Administratīvā procesa likumā un sodu izpildes regulējumā. Šobrīd turpinās e-lietas programmas 1. posms, savukārt e-lietas pilnīga ieviešana tiek paredzēta līdz 2023. gadam. Ar procesuālo likumu grozījumiem tiek plānota procesuālo darbību fiksēšanas modernizācija un lietvedības digitalizācija, kas atvieglos valsts pārvaldes, tiesībaizsardzības iestāžu un tiesu darbu, kā arī nodrošinās lietas dalībniekiem vienkāršāku pieeju lietas materiāliem.

Turpinās komercreģistra, Uzņēmumu reģistra žurnāla u. c. **publisko reģistru pilnveidošana, kas būtiski ietekmē visas ar to vešanu saistītās sistēmas funkcionalitātes**, t. sk. nodrošinājuma līdzekļu reģistrāciju un ierakstu izdarīšanu par tiesību subjektu darbības ierobežojumiem. Reģistru pilnveidi plānots veikt līdz 2023. gada 31. decembrim. Tāpat turpinās komersantu reģistrācijas pašapkalpošanās portāla izstrāde, vienlaikus nodrošinot pakalpojumu pārrobežu (ES) pieejamību (atbilstoši Digitalizācijas direktīvas un Vienotās digitālās vārtejas regulas prasībām). Portāla izstrādi plānots pabeigt līdz 2023. gada 31. decembrim. Lai nodrošinātu piekļuvi informācijai atvērto datu veidā par UR vestajos reģistros ierakstītajām fiziskajām personām (valdes locekļiem un citām pārstāvēttiesīgajām personām, patiesajiem labuma guvējiem un sabiedrības ar ierobežotu atbildību dalībniekiem), **atvērtos datus plānots publiskot līdz 2021. gada 1. oktobrim**. Līdz 2021. gada 1. oktobrim plānots nodrošināt **informācijas par patiesajiem labuma guvējiem pieejamību** starptautiskā mēroga Atvērtās pārvaldības reģistrā (*OpenOwnership Register*).

Turpinās darbs pie jaunā Liepājas cietuma būvniecības organizēšanas, lai nodrošinātu jauna iepirkuma izsludināšanu par **jaunā Liepājas cietuma būvniecību**. Tāpat turpinās darbs pie **soda izpildes iestāžu** (ieslodzījuma vietu un probācijas dienesta) **personāla kapacitātes paaugstināšanas**, turpinot darbinieku apmācību sistēmas un atlases kritēriju reformēšanu un notiesāto resocializācijas sistēmas pilnveidošanu, tai skaitā izmantojot Eiropas Sociālā fonda sniegtās iespējas.

Iekšējā drošība

2019. gada 23. oktobrī **pabeigts darbs** pie Eiropas Komisijas strukturālo reformu atbalsta programmas projekta **"Iekšlietu sektora iestāžu efektivitātes paaugstināšana"** 1. posma un saņemtas rekomendācijas efektivitātes rādītāju sistēmas ieviešanai VUGD, kas identificē nepieciešamību: 1) pilnveidot IKT sistēmas, kas ļautu iegūt kvalitatīvu statistiku un tās apstrādes rezultātā ļautu analizēt galvenos riskus; 2) veicināt sadarbību, plānošanas procesā iesaistot visas sadarbības iestādes; 3) veikt likumdošanas izmaiņas, pārskatot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus (piemēram, reaģēšanas laiku).

Arī Valsts policija ir **pabeigusi darbu pie dienesta funkcionālā izvērtējuma**, un 2019. gada oktobrī ir saņemts ziņojums "Ieteikumi organizatorisku un funkcionālu izmaiņu veikšanai Latvijas Valsts policijā, tai skaitā par jaunas organizatoriskās struktūras izveidi un nepieciešamo darbinieku skaitu", kā arī ziņojums "Ieteikumi efektīvas darbības rādītāju novērtēšanas sistēmas ieviešanai Latvijas Valsts policijā". Notiek darbs pie rekomendāciju izvērtēšanas un reformu īstenošanas VUGD un VP.

Lai **nodrošinātu efektīvu ārējo robežu aizsardzību**, 2019. gada 18. decembrī MK apstiprināja Latvijas Republikas valsts robežas integrētās pārvaldības plānu 2019.–2020. gadam⁴¹. Šobrīd uzsākta plāna īstenošana.

Saeimas 2019. gada 5. decembra sēdē izskatīts un otrajā lasījumā pieņemts likumprojekts "Grozījumi Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likumā".

Apstiprināts Nacionālais pretterorisma plāns⁴², kurā **īpaša uzmanība pievērsta cilvēku masveida pulcēšanās vietu drošībai**. Nacionālajā pretterorisma plānā ir būtiski pilnveidoti preventīvie pasākumi, kas institūcijām jāveic īpaši augsta terorisma draudu līmeņa gadījumā, proti, kad terora akts nav novēršams vai jau noticis. Tāpat minētajā plānā sevišķa uzmanība ir pievērsta kritiskās infrastruktūras objektu aizsardzībai, efektīvas informācijas apmaiņas un ātras pretterorisma pasākumos iesaistīto institūciju reaģēšanas nodrošināšanai.

Izstrādāta Nacionālās drošības koncepcija, kuru Saeima ir apstiprinājusi 2019. gada 26. septembrī. Koncepcija ir balstīta uz valsts apdraudējuma analīzi, un tajā ir noteikti valsts apdraudējuma novēršanas stratēģiskie pamatprincipi un prioritātes.

Lai pilnveidotu darba samaksas sistēmu IEM iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, **ir nodrošināta IEM sistēmas iestāžu un IVP viszemāk atalgoto amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgas palielināšana un personāla resursu piesaiste un atjaunošana**, kā arī normatīvajiem aktiem atbilstošas mēnešalgas noteikšana IEM sistēmas iestāžu amatpersonām, kas veic ar izmeklēšanu saistītus amata pienākumus⁴³. **Mēnešalgas palielinājums tiek nodrošināts no 2020. gada 1. janvāra.**

Turpinās darbs **Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa ieviešanai un attīstībai** – analītiskā rīka un attiecīgās infrastruktūras izstrāde, metodoloģijas izstrāde, kas nosaka galvenos principus informācijas vākšanai un analīzei saistībā ar nacionāla līmeņa organizētās noziedzības grupām, kā arī tiesiskā regulējuma izstrāde jaunveidojamai informācijas sistēmai.

Valsts aizsardzība

Aizsardzības ministrija (AIM) pirmā valdības gada laikā ir likusi stabilus pamatus ceļā uz visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu. Šī sistēma skaidri noteiks atbildību un rīcību gan valsts un pašvaldību, gan uzņēmēju un iedzīvotāju līmenī jebkurā krīzes situācijā, tādējādi **nodrošinot būtisku atbalstu NBS valsts militārās aizsardzības īstenošanā**. Visas nozaru ministrijas ir iesaistījušās visaptverošas valsts aizsardzības ieviešanā to pārstāvētajos sektoros. Valsts tiešās pārvaldes institūcijas 2019. gadā ar AIM atbalstu ir organizējušas resoriskās krīzes vadības mācības darbībai dažāda rakstura apdraudējuma situācijās, kā arī atbilstoši mācībās izdarītajiem secinājumiem ir definējušas savu lomu visaptverošas valsts aizsardzības ietvarā. Papildus tam AIM ar visu ministriju iesaisti 2019. gada rudenī organizēja valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības "KRISTAPS 2019", kuru ietvaros norisinājās 26 izspēles un piedalījās aptuveni 300 dalībnieku

⁴¹ Apstiprināts ar MK 18.12.2019. rīkojumu Nr. 651.

⁴² Apstiprināts MK 10.12.2019. sēdē (prot. Nr. 57 104. §).

⁴³ MK 08.10.2019. noteikumi Nr. 470 "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra noteikumos Nr. 806 "Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Iespējamības vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgu un speciālo piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru"".

(tai skaitā 71 komersants, 14 NVO pārstāvji un 5 pašvaldību pārstāvji). Mācībās, iesaistot pašvaldības un privātā un nevalstiskā sektora pārstāvjus, tika izspēlētas krīzes situācijas dažādās nozarēs (piemēram, finanšu sektorā, transporta nozarē, enerģētikas nozarē, sakaru nozarē), kuras nodrošina sabiedrības izdzīvotspējai kritiskās funkcijas un pakalpojumus.

Būtisks solis visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas un patriotisko vērtību nostiprināšanā ir to skolu skaita palielināšana, kurās no 2019. gada septembra **ir uzsākta valsts aizsardzības mācības pasniegšana**. 2019./2020. mācību gadā 54 skolās kopumā vairāk nekā 1000 skolēnu apgūst valsts aizsardzības mācību. Savukārt skolēniem, kuri uzsāka valsts aizsardzības mācības pilotprojektu 2018./2019. mācību gadā, 2019. gada vasarā bija iespēja piedalīties brīvprātīgā militāro iemaņu apmācības nometnē. 2019. gada vasarā šādās nometnēs piedalījās 67 jaunieši.

Lai stiprinātu valsts aizsardzību, radītu ilgtspējīgu izglītības sistēmu militārajā jomā un sagatavotu Latvijas jauniešus profesionālajam militārajam dienestam, AIM savā pakļautībā plāno **izveidot profesionālo vidusskolu**. Profesionālās vidusskolas stratēģiskais mērķis ir jaunās bruņoto spēku virsniecības paudzes audzināšana un veidošana. Sabiedrība, kur bērni uzaug ar kritisko domāšanu, pilsonisko apziņu, līderību, fizisko sagatavotību un veselību, ir pamats arī moderniem, augsti kvalificētiem un attīstītiem bruņotajiem spēkiem.

Nodrošinot ilgtspējīgu NBS spēju attīstību, ir turpināti iesāktie NBS spēju attīstības projekti regulāro un teritoriālo vienību kaujas, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spēju pilnveidei, kā arī vienību kaujas gatavības celšanai. NBS Sauszemes spēku mehanizācijas projekta ietvaros ir saņemtas 103 bruņutehnikas vienības, plānojot visu CVR(T) piegādi noslēgt 2020. gadā, saņemot visas 123 platformas. 2019. gadā ir noslēgts līgums par papildu 82 CVR(T) iegādes iespēju līdz 2022. gada beigām. Ir uzsākts UH-60M helikopteru ieviešanas process, kur sadarbībā ar ASV valdību ir precizēts helikopteru platformu aprīkojums un 2020. gadā plānotas pirmo inženiertehnisko speciālistu apmācības ASV. NBS pretgaisa aizsardzības spējas attīstības ietvaros veikta atbalsta ekipējuma iegāde un norit darbs, lai vidējā termiņā iegādātos nepieciešamos ugunsvadības centrus. NBS komandvadības spējas attīstības ietvaros ir uzsākta Nacionālā misijas tīkla izveide un 2019. gada decembrī ir parakstīts līgums par komandvadības sistēmas programmnodrošinājuma *SitaWare* ieviešanu.

Ņemot vērā būtisko Zemessardzes (ZS) lomu valsts aizsardzībā, tiek **turpināts darbs pie zemessargu skaita pieauguma, apmācību procesa pilnveides, materiāltehnisko līdzekļu iegādēm un ZS bataljonu infrastruktūras attīstības**. Lai nodrošinātu zemessargus ar atbilstošu individuālo un kolektīvo ekipējumu, tiek veiktas nepieciešamās iegādes (pistoļu, triecienšautenes, dažādu kalibru ložmetēji, munīcija un individuālā ekipējuma sastāvdaļas (bruņucepures, guļammaisi, kompasi, granātas jostas, cimdi, bruņuvestis un plāksnes u. c.)). Savukārt, lai uzlabotu ZS mobilitātes spējas, ir iegādāta transporta tehnika – īpaši vieglās taktiskā transporta platformas *Polaris* un 6x6 kvadricikli, kā arī 110 vieglā kravas transporta platformas (*unimog*). Ir veikta zemessardzes infrastruktūras pilnveidošana un reģionālo poligonu attīstība. Poligona "Meža Mackeviči" attīstībai pārņemta papildu teritorija, lai nodrošinātu apmācību infrastruktūru gan NBS, gan sabiedrotajiem. Poligonā "Lāčusils" 2019. gada oktobrī atklāta daudzfunkcionālā šautuve, kura ļauj plašāk organizēt karavīru un zemessargu apmācību, šautuvē varēs trenēties zemessargi, jaunsargi un valsts aizsardzības mācības nometnes dalībnieki.

Lai nodalītu civilās un militārās funkcijas NBS apgādes nodrošināšanas jomā un atslogotu NBS Nodrošinājuma pavēlniecību, tiek **turpināta NBS nodrošinājuma jomas reforma**, paredzot Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centru (VAMOIC) sadalīt divās iestādēs – izveidojot Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centru (VALIC) un infrastruktūras centru (VAMOIC). Līdz ar reformas īstenošanu tiks atbrīvota NBS Nodrošinājuma pavēlniecības kapacitāte, koncentrējoties uz operacionālās apgādes

attīstību. Sadalot VAMOIC divās iestādēs, tiek optimizēta VAMOIC spēja efektīvi veikt aizsardzības jomas iepirkumus un apsaimniekot NBS īpašumus.

Ārpolitika

2020. gada 31. janvārī ir notikusi sakārtota Apvienotās Karalistes (AK) izstāšanās no ES (breksits), kas nodrošina pašlaik AK dzīvojošo Latvijas pilsoņu tiesības.

Šobrīd notiek gatavošanās ES un AK sarunām par nākotnes attiecībām, sākot no 2021. gada. Šajā nolūkā ir apstiprināta **nacionālā pozīcija "Latvijas intereses ES mandātā sarunām ar AK par nākotnes attiecībām"**. Vēlamies maksimāli ciešas nākotnes attiecības ar AK. Latvijas prioritātes ir iedzīvotāju tiesību nodrošināšana, ciešas ekonomiskās saites, kā arī sadarbība ārējās attiecībās, drošībā un aizsardzībā.

ĀM un nozaru ministrijas turpina operatīvi informēt sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem un gaidāmajām izmaiņām, t. sk. ĀM mājaslapā, sociālajos tīklos, atbildot uz jautājumiem e-pastā (brexit@mfa.gov.lv). Ministru kabinets uzrauga ĀM un nozaru ministriju paveikto un nepieciešamos pasākumus breksita seku risināšanai.

Latvija virzīs savu kandidatūru **ANO Drošības padomes 2025. gada vēlēšanās** uz 2026.–2027. gada termiņu, lai apliecinātu Latvijas spēju uzņemties atbildību un sniegt aktīvu pienesumu pasaules mēroga procesiem, tāpēc ĀM sagatavojusi izskatīšanai MK ziņojumu par lobija kampaņu un budžeta resursiem.

Kopā ar NATO sabiedrotajiem veikti pasākumi, lai kolektīvi stiprinātu reģiona drošību. Atbilstoši NATO Briseles samitā pieņemtajam lēmumam Ādažu bāzē atklāts daudznacionālais divīzijas štābs "Ziemeļi", kas nodrošinās NATO militārā štāba elementu Baltijas reģionā. **2021. gada aprīlī Latvijā notiks NATO ārlietu ministru sanāksme**, kas palīdzēs uzturēt alianses darba kārtībā jautājumu par NATO aizsardzības pasākumu (tai skaitā sabiedroto paplašinātās klātbūtnes) nodrošināšanu un stiprināšanu Baltijas reģionā.

Lai turpinātu atbalstīt pozitīvas pārmaiņas, spēcinošas demokrātijas un vietējās ekonomikas attīstību partnervalstīs, īpaši Eiropas Savienības Austrumu partnerības valstīs un Centrālāzijā, **2020. gadā tiks izstrādātas Latvijas attīstības sadarbības politikas vadlīnijas turpmākajam periodam**, kā arī skatītas iespējas kāpināt attīstības sadarbībai atvēlēto finansējumu nolūkā aktīvāk piedalīties globālo un partnervalstu attīstības izaicinājumu risināšanā. Attīstības sadarbības instrumenti tiks izmantoti, lai nodrošinātu Latvijas iesaisti un redzamību. Latvijas pieredze, ekspertīze un Latvijā radīti risinājumi tādos starpnozaru jautājumos kā ilgtspēja, sabiedrības iesaiste un digitalizācija ir aktuāli daudzos reģionos.

Nemainīgi augsta prioritāte Latvijas ārlietu dienestam ir bijusi un būs **atbalsts eksporta iespēju nodrošināšanai**. Laikā, kad pasaules ekonomiskās izaugsmes tempi tradicionālajos tirgos samazinās un konkurence pieaug, mērķtiecīgi strādājam pie jaunu eksporta tirgu apgūšanas.

Valsts simtgades publiskās diplomātijas programmā 2019. gadā ir īstenoti 94 jauni projekti. Ņemot vērā, ka vairāki projekti tika aizsākti 2018. gadā, to kopskaits pagājušajā gadā sasniedza 120. Simtgades publiskās diplomātijas programma sniegusi atbalstu Latvijas un ārvalstu dažādu nozaru valsts un pašvaldību institūciju un privātā sektora sadarbības veicināšanai, tostarp diasporas un starptautiskajai kultūras programmai, nodrošinot valstiskas pārstāvniecības dimensiju. Šobrīd notiek gatavošanās Latvijas starptautiskās *de iure* atzišanas simtajai gadskārtai 2021. gadā. Publiskās diplomātijas programma piesaista lielāku ārvalstu partneru uzmanību Latvijas sasniegumiem, kā arī sekmē turpmāko sadarbību ekonomikā, drošībā, kultūrā un izglītībā.

IV. Moderna pārvaldība

Kā viens no intensīvākā kopējā valdības darba rezultātiem ir **NAP2027 izstrāde**. NAP2027 ir būtisks valsts turpmākās attīstības prioritāšu noteikšanai, iezīmē nozaru politiku virzienus un galvenās reformas, kā arī publisko investīciju virzienus valsts budžeta, pašvaldību budžeta, Eiropas Savienības fondu un citu finanšu avotu (t. sk. ārvalstu un nacionālo fondu, programmu) ieguldījumiem Latvijā.

Plānā iezīmētas fundamentālas pārmaiņas un izaugsme četros virzienos: 1) vienlīdzīgas tiesības aptver visu Latvijas iedzīvotāju pamattiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem; 2) dzīves kvalitāte raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu; 3) zināšanu sabiedrība ir kopējs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā; 4) atbildīga Latvija ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.

NAP2027 ietverto fundamentālo pārmaiņu virzienu īstenošana pamatota sešās prioritātēs, 18 rīcības virzienos un uzdevumos, kuri ir vērsti uz četrām NAP2027 stratēģisko mērķu – vienlīdzīgas iespējas, produktivitāte un ienākumi, sociālā uzticēšanās, reģionālā attīstība – sasniegšanu. Kopā tie veido **uz Latvijas cilvēku un valsts izaugsmi un ilgtspējīgu attīstību vērstu septiņu gadu stratēģiju**, tuvinot Latviju ziemeļvalstu sabiedrības pārvaldības modelim, kas ietver sabiedrības savstarpējo uzticēšanos un rūpes vienam par otru, mērķtiecīgu virzību uz kopīgi izvirzīto mērķu sasniegšanu, sabiedrības solidaritāti un kopējam labumam atvēlēto publisko resursu godīgu, atbildīgu un caurspīdīgu sadali. Ceļot darba ražīgumu, straujāk pieaugs iekšzemes kopprodukts, kas var būt avots mērķtiecīgākai reģionālajai politikai, mazināsies nevienlīdzība un nabadzība, kā rezultātā pieaugs apmierinātība ar dzīvi.

NAP2027 izstrādi PKC uzsāka 2017. gadā, veicot detalizētu analītisko darbu esošās situācijas, globālo tendenču un NAP2020 izaicinājumu izvērtēšanā. NAP2027 izstrādāts ar plašu sabiedrības līdzdalību, diskusijās visos Latvijas reģionos, iesaistoties nozaru pārstāvjiem, ekspertiem, zinātniekiem, sabiedrisko organizāciju, valsts pārvaldes un pašvaldību pārstāvjiem, uzņēmējiem un politiķiem.

Svarīgs turpmākā darba posms ir **nozaru pamatnostādņu izstrāde**, lai nodrošinātu NAP2027 prioritāšu īstenošanu nozaru politikās un ES fondu atbalsta plānošanu.

Vietējo pašvaldību pārvalde

Administratīvi teritoriālās reformas (ATR) ietvaros iecerēts stiprināt vietējās pašvaldības un mazināt starp reģioniem pastāvošo sociālekonomisko nevienlīdzību, attīstot pašvaldību kapacitāti un koncentrējot finanšu resursus. Tas dos iespējas kāpināt administrācijas profesionalitāti, uzlabot sniegto pakalpojumu kvalitāti un daudzveidību un īstenot dažādus teritorijas attīstības projektus, tai skaitā ieguldīt vairāk līdzekļu infrastruktūrā un līdz ar to sekmēt uzņēmējdarbības attīstību to teritorijās.

Balstoties uz iecerēto administratīvi teritoriālo iedalījumu⁴⁴, ir izstrādāts un MK atbalstīts likumprojekts "**Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums**"⁴⁵, kurš paredz 119 vietvaru vietā izveidot 39 spēcīgas, ekonomiski attīstīties spējīgas pašvaldības, kas var nodrošināt līdzvērtīgus pakalpojumus salīdzināmā kvalitātē visiem Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no to dzīvesvietas.

⁴⁴ MK 18.09.2019. rīkojums Nr. 445 "Par konceptuālo ziņojumu "Par administratīvi teritoriālo iedalījumu"".

⁴⁵ Pieņemts Saeimā 1. lasījumā 07.11.2019., šobrīd Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijā tiek izskatīti iesniegtie priekšlikumi uz 2. lasījumu; Nr: 462/Lp13.

Sagatavots informatīvā ziņojuma projekts "**Par plānošanas reģionu darbības pilnveidošanu**"⁴⁶, kurā sniegts pārskats par pašreizējo tiesisko regulējumu un plānošanas reģionu nozīmi reģionālās attīstības veicināšanā, kā arī noteikti uzdevumi plānošanas reģionu darbības pilnveidošanai. Uzsākts darbs ar nozaru ministrijām par atsevišķu uzdevumu nodošanu reģionālajam pārvaldes līmenim, ietverot izvērtējumu par kopīgas valsts un pašvaldības iestādes izveidi uz plānošanas reģionu bāzes, vai par valsts pārvaldes administratīvo reģionu vai cita modeļa ieviešanas nepieciešamību, tā iespējamām kompetencēm un pārvaldības modeļiem.

Uzsākta **Pašvaldību likuma izstrāde**, analizējot pašvaldību darbības organizācijas jomā pastāvošās problēmas tiesiskajā regulējumā (piemēram, deputātu amatu savienošanas ierobežojumu nevienveidība, autonomo funkciju neprecīzs formulējums, nepietiekama iedzīvotāju iesaiste pašvaldību darbībā).

Nopietna uzmanība šā gada laikā pievērsta **pašvaldību pārraudzībai**. Vairākiem desmitiem pašvaldību VARAM norādījusi uz pārkāpumiem un pieprasījusi ievērot tiesiskumu un labas pārvaldības principus. Pēc VARAM veiktās izvērtēšanas, konstatējot atkārtotus pārkāpumus, tika pieņemts lēmums no amata atstādināt Rīgas domes priekšsēdētāju. Pēc tam kad 2019. gada laikā divas reizes tika izsludināta ārkārtējā situācija Rīgas pilsētas pašvaldībā⁴⁷, tika pieņemts lēmums par **Rīgas domes atlaišanu**⁴⁸, ņemot vērā, ka Rīgas dome pieļauj nelikumīgu rīcību un nepilda Atkritumu apsaimniekošanas likumā, likumā "Par pašvaldībām" un citos normatīvajos aktos noteikto.

ATR īstenošanai paredzēts izstrādāt **Novadu izveides rokasgrāmatu**, tādējādi akcentējot nepieciešamās darbības un svarīgākos jautājumus, veidojot jauno novadu (struktūra, informācijas sistēmu salāgojumi, mājaslapu integrēšana u. c.). Atbilstoši jaunizstrādātajam normatīvajam regulējumam pašvaldībām paredzēts valsts budžeta līdzfinansējums novadu administratīvās struktūras projektu izstrādei, attīstības plānošanas dokumentu (attīstības stratēģijas) projektu izstrādei jaunajiem novadiem, kā arī vienreizēja valsts mērķdotācija, lai segtu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus. Tiks turpināta informatīvā kampaņa un sabiedrības informēšanas pasākumi.

Ilgspējīgāka un mērķtiecīgāka reģionālā attīstība

VARAM virza vairākas būtiskas reformas, kuru kopējais mērķis ir panākt reģionu potenciāla attīstību un mazināt pastāvošo sociālekonomisko nevienlīdzību. Ir izstrādātas **Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam**⁴⁹, kas detalizē NAP2027 uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus reģionālajā politikā. Kā būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi un tematiskie virzieni izvirzīti: teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā, tematiskā koncentrācija, viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā. Pamatnostādnēs ir ietverti atbalsta pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai, pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai, publiskās pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības kapacitātes celšanai, kā arī sabiedrības līdzdalības palielināšanai lēmumu pieņemšanas procesos, kas būs piemērojami pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas, tādējādi veicinot reģionālās politikas mērķu sasniegšanu. Lai nodrošinātu lielāku sabiedrības iesaisti teritorijas attīstībā, **pamatnostādnēs paredzēta līdzdalības budžeta ieviešana Latvijā**. Līdzdalības budžets ir demokrātisks process, kas sniedz iespēju pašiem iedzīvotājiem noteikt to, kā tiek tērēta daļa no pašvaldības budžeta.

⁴⁶ Izskatīts MK 28.01.2020. sēdē (prot. Nr. 4 32. §).

⁴⁷ MK 12.07.2019. rīkojums Nr. 432 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā" un Saeimas 05.12.2019. paziņojums "Par Ministru kabineta 2019. gada 3. decembra rīkojuma Nr. 607 "Par izsludinātās ārkārtējās situācijas pagarināšanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā" apstiprināšanu".

⁴⁸ Likumprojekts "Rīgas domes atlaišanas likums" atbalstīts MK 17.12.2019. sēdē un pieņemts Saeimā 13.02.2020.

⁴⁹ Apstiprinātas ar MK 26.11.2019. rīkojumu Nr. 587 "Par Reģionālās politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam".

Lai nodrošinātu aptuveni 800 km valsts reģionālo un valsts vietējo autoceļu pārbūvi vai atjaunošanu administratīvi teritoriālās reformas kontekstā, 2019. gada 5. novembrī MK atbalstīts informatīvais ziņojums "Par investīciju programmu **autoceļu attīstībai** administratīvi teritoriālās reformas kontekstā". Ceļu tīkla sakārtošanai laikposmā no 2021.–2023. gadam plānots piesaistīt finansējumu aptuveni 300 milj. *euro* apmērā.

Izstrādāti "Grozījumi Latgales speciālās ekonomiskās zonas likumā"⁵⁰ un "Grozījumi likumā "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās""⁵¹, kas **veicinās Latgales reģiona attīstību** un mazinās nevienlīdzību. Kopš Latgales speciālās ekonomiskās zonas (SEZ) darbības uzsākšanas līdz 2019. gada beigām par investīcijām Latgales SEZ teritorijā ir noslēgts 21 līgums 8,9 milj. *euro* ieguldījumu apmērā, pabeigta 12 ieguldījumu projektu īstenošana, Latgales SEZ iekļauti 65,09 ha platības, saskaņā ar noslēgtajos līgumos paredzēto plānots līdz 2022. gadam izveidot 129 jaunas darba vietas.

Piesaistot ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda finansējumu, nodrošināta **darba vietu izveide un privāto investīciju piesaiste reģionos** – uz 2019. gada beigām ir izveidotas 1138 darbavietas, veiktas investīcijas 152,33 milj. *euro* apmērā, atjaunoto degradēto teritoriju platība, kas pielāgotas jaunu komersantu izvietošanai vai esošo komersantu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās, ir 107,72 ha.

VARAM ir izstrādājusi Jūras plānojumu valsts iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem līdz 2030. gadam⁵², kurā noteikta jūras izmantošana un izmantošanas nosacījumi. Minētajā plānojumā noteiktas valsts prioritātes jūras telpas izmantošanā, lai panāktu efektīvu un tajā pašā laikā videi saudzīgu jūras telpas izmantošanu, saskaņojot dažādu nozaru intereses.

Risinot kvalitatīva vispārējās izglītības iestāžu tīkla jautājumus, **precizēts sākotnējais minimālā izglītojamo skaita kritēriju piedāvājums** vispārējās vidējās izglītības iestādēs⁵³. Kopš 2019. gada augusta notikušas un š. g.12. februārī noslēgušās tikšanās ar 119 pašvaldību un to izglītības iestāžu pārstāvjiem par izglītības iestāžu tīkla attīstību.

Administratīvā sloga mazināšanai izglītības iestādēs ir pilnveidota pārskata sniegšana Valsts izglītības informācijas sistēmā⁵⁴.

Valsts pārvalde un valsts aktīvu pārvaldība

Izstrādāts **likumprojekts "Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums"**⁵⁵, kura mērķis ir veicināt amatpersonu un darbinieku darba snieguma efektivitāti un kvalitāti valsts un pašvaldību institūcijās un uzlabot atlīdzības konkurētspēju, pārskatot līdzšinējo atlīdzības politiku un uz iekšējās ekonomijas rēķina ceļot mēnešalgu līmeni valsts pārvaldē līdz 80 % (vidēji) no privātajā sektorā maksātās darba samaksas līmeņa, kā arī mainīt proporciju starp darba samaksas pastāvīgo un mainīgo daļu un ieviest mūsdienīgus darba samaksas risinājumus. Atlīdzības sistēmu valsts un pašvaldību institūcijās piedāvāts pārskatīt un pilnveidot, lai tā spētu nodrošināt konkurētspējīgu atlīdzību valsts pārvaldē, kas veicinātu stabilitāti, efektīvu un atklātu valsts un pašvaldību institūciju darbu.

Lai celtu valsts pārvaldes darba efektivitāti, uzlabotu sniegto publisko pakalpojumu kvalitāti, vienlaikus nodrošinot resursu lietderīgu izmantošanu un optimizāciju, tika

⁵⁰ Pieņemti Saeimā 2. lasījumā 16.01.2020.; Nr: 379/Lp13.

⁵¹ Pieņemti Saeimā 2. lasījumā 09.01.2020.; Nr: 380/Lp13.

⁵² MK 21.05.2019. rīkojums Nr. 232.

⁵³ Informatīvais ziņojums "Par vispārējās vidējās izglītības iestāžu tīkla izvērtējumu" (MK 07.01.2020. sēde; prot. Nr. 1 48. §).

⁵⁴ MK 10.12.2019. noteikumi Nr. 599 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem izglītības jomā".

⁵⁵ Izsludināts VSS 30.01.2020. (prot. Nr. 5 18. §).

turpināts darbs pie **Valsts pārvaldes reformu plānā 2020** (VPRP 2020) definēto virzienu īstenošanas (prograsa ziņojums par plāna progresu tika izskatīts MK 2019. gada 17. septembrī). Paveiktais nodarbināto skaita samazināšanā, atbalsta funkciju centralizēšanā, atlīdzības politikas pārskatīšanā, publisko pakalpojumu vērtības celšanā un virzībā uz "nulles birokrātiju" ļauj pozitīvi vērtēt līdzšinējo reformas virzību.

Valsts pārvaldes inovācijas kapacitātes attīstībai un uz lietotāju vērstas pieejas ieviešanai 2019. gadā Valsts kancelejas vadībā darbojās **tris starpdisciplināras valsts pārvaldes inovācijas laboratorijas #GovLabLatvia**, kurās vecās administratīvā sloga, cilvēkresursu vadības un vērtību iedzīvināšanas problēmas tika risinātas, izmantojot jaunas koprades darba metodes. Kopumā 2019. gadā tika organizētas 50 darbnīcas un tika izveidoti 16 risinājumu prototipi.

2019. gada 20. augustā MK tika pieņemts informatīvais ziņojums "**Par "nulles birokrātijas" pieejas ieviešanu tiesību aktu izstrādes procesā**", saskaņā ar kuru **ar 2019. gada 1. novembri** tika ieviests "nulles birokrātijas" pieejas ievērošanas pienākums, kas attiecas uz tiesību aktu projektiem, kuri ietekmē uzņēmējus. Tas nozīmē, ka, iesniedzot apstiprināšanai MK tiesību akta projektu, kas palielina administratīvo slogu vai rada jaunas atbilstības izmaksas uzņēmējiem, ministrijai vienlaikus ir jāiesniedz tiesību akta projekts, kas tai pašai mērķa grupai samazina administratīvo slogu vai atceļ atbilstības prasības līdzvērtīgā apmērā. Ar 2019. gada 1. novembri tika uzsākts šīs pieejas ievērošanas monitorings.

Norit aktīvs darbs pie **Trauksmes celšanas sistēmas ieviešanas**. Īstenota komunikācijas kampaņa par trauksmes celšanu "Redzi. Dzirdi. Runā". Izstrādātas vadlīnijas trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanai valsts pārvaldes institūcijās un labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei, kā arī veiksmīgi darbojas jaunā tīmekļvietne trauksmes cēlējiem <https://www.trauksmescelejs.lv>. Aptuveni 150 valsts iestādēs un vairāk nekā pusē pašvaldību ir izveidota trauksmes celšanas kārtība un ieceltas kontaktpersonas trauksmes celšanas jautājumos. Veiksmīgi darbojas **Trauksmes cēlēju kontaktpunkti**. Iestādēs tiek saņemti un apstrādāti trauksmes cēlēju ziņojumi. Ministru kabinetā un arī Saeimā (š. g. janvārī) tika apstiprināti Trauksmes celšanas likuma grozījumi, nosakot administratīvo atbildību par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu, ceļot trauksmi, kā arī par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam.

Latvijas dalības Atvērtās pārvaldības partnerības (*Open Government Partnership*) ietvaros pārskata periodā tika izstrādāts un MK apstiprināts **Latvijas Ceturtais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2020.–2021. gadam**⁵⁶, kas Latvijā turpinās iedzīvināt atklātību un atbildību un pilnveidot sabiedrības līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanā. Rīcības plānā iekļautas sešas apņemšanās, kas nākamajos divos gados veicinās publisko iepirkumu un līgumu atklātību, informācijas atklātībai nozīmīgu datu kopu atvēršanu, interešu pārstāvniecības un lobēšanas atklātību, atvērtās pārvaldības principu ieviešanu pašvaldībās, kvalitatīvu sabiedrības iesaisti reformu procesos un sabiedrībai aktuālu jautājumu risināšanā, kā arī korupcijas un interešu konflikta risku novēršanu. Plāna uzdevums ir turpināt veidot Latviju par atvērtu, atbildīgu un sabiedrību iesaistošu valsti. Plāna izstrādē un īstenošanā iesaistījusies arī Saeima, jo atvērtā pārvaldība skar dažādas nozares, varas atzarus, valsts pārvaldi un pašvaldības.

Lai nodrošinātu profesionālu publisko personu kapitālsabiedrību pārvaldību, ir aktualizēta diskusija kapitāla piesaistei valsts kapitālsabiedrībām investīciju īstenošanai un **Latvijas finanšu kapitāla tirgus aktivizēšanai**. 2019. gada 30. septembrī tika uzsākta EK finansētā projekta par publisko personu kapitālsabiedrību pārvaldības pilnveidošanu otrā kārtā. Šā projekta mērķis ir izstrādāt ar reāliem piemēriem pamatotu metodiku, lai noteiktu **optimālu kapitāla struktūru publisko personu**

⁵⁶ MK 11.02.2020. sēde (prot. Nr. 6 35. š).

kapitālsabiedrībām. Sagatavots arī konceptuālā ziņojuma "Latvijas nacionālā kapitāla tirgus attīstība un tā loma Latvijas ekonomikas izaugsmē" projekts, kas paredz konceptuāla lēmuma pieņemšanu par procesa uzsākšanu privātā kapitāla piesaistei valsts kapitālsabiedrībās, izvērtējot ieguvumus no valsts kapitālsabiedrību akciju daļējas kotācijas, jauna attīstības kapitāla piesaistes un papildu finanšu resursu ieplūšanas uzņēmumā, izmantojot obligācijas un valstij saglabājot kontroli, bet vienlaikus dalot uzņēmējdarbības risku ar privāto sektoru.

Pildot valdības rīcības plānā iekļauto uzdevumu par virzību uz brīvā tirgus apstākļos darbojošos vai tādu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju, kuras neīsteno valsts politiku attiecīgajā nozarē, uzsākot **valsts kapitāla daļu turētāja funkciju pakāpenisku nodošanu vienam profesionālam valsts kapitāldaļu turētājam**, ir izstrādāts un tuvākajā laikā izskatīšanai MK tiks virzīts konceptuālais ziņojums "Par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju". Ziņojumā ir pamatots valsts kapitālsabiedrību centralizētais pārvaldības modelis un sniegti priekšlikumi nākamajiem soļiem, lai virzītos uz šāda modeļa ieviešanu.

Turpinot pilnveidot **atklātu un vienvēidīgu procesu** publisko personu kapitālsabiedrību **valdes un padomes locekļu atlasei**, MK apstiprināja jaunu regulējumu⁵⁷ kārtībai, kādā notiek koordinācijas institūcijas sadarbība ar valsts kapitāla daļu turētājiem, nominācijas komisijas izveidošana, minimālajām prasībām attiecībā uz valdes un padomes locekļu izglītību, valodu prasmi, darba pieredzi un nepieciešamajām kompetencēm, kā arī kārtībai, kādā tiek publiskota informācija par nominācijas procesa norisi un rezultātiem, tiek piesaistīts personāla atlases konsultants un segti ar to saistītie izdevumi.

Ņemot vērā iespēju veidot padomes vidējās kapitālsabiedrībās, ir notikusi padomes locekļu kandidātu atlase VAS "Elektroniskie sakari". Ir veikti sagatavošanās darbi, lai ar 2020. gadu PKC veiktu **centralizētas valsts kapitālsabiedrību padomju locekļu atlases procesus**. Lai pārliecinātos, ka valsts un pašvaldību kapitāla daļu turētāji, kā arī valsts un lielās pašvaldību kapitālsabiedrības nodrošina informācijas pieejamību, tiek veikti sagatavošanās darbi, lai ar 2020. gada 1. martu tiktu **centralizēti pārraudzīta informācijas publiskošana** un rezultāti ziņoti gan Saeimai, gan sabiedrībai. Jau 2019. gada novembrī sagatavotajā Pārskatā par valsts kapitālsabiedrībām un valsts kapitāla daļām 2018. gadā ir iekļauta plaša informācija par visām valsts kapitālsabiedrībām, valsts kapitālsabiedrību kopējiem rādītājiem un būtiskākajiem valsts kapitālsabiedrību pārvaldības aspektiem. Šogad ir plānots arī pilnveidot un papildināt interaktīvo datubāzi tīmekļvietnē www.valstskapitals.lv.

PKC nodrošina **mācību programmas** valsts un pašvaldību kapitāla daļu turētāju pārstāvjiem un atbildīgajiem darbiniekiem **par korporatīvās pārvaldības principiem**, uzņēmuma stratēģijas un mērķu noteikšanu, nominācijas procesu organizēšanu un atlīdzības noteikšanu, kā arī informācijas atklātību un apriti. Sadarbībā ar Baltijas korporatīvās pārvaldības institūtu tika organizētas mācības par kapitālsabiedrību pārvaldību 25 ministriju darbiniekiem (4 dienas novembrī un decembrī). Latgales reģiona pašvaldību un to kapitālsabiedrību darbiniekiem tika organizētas arī mācības (13. decembrī Daugavpilī) par grozījumiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, kā arī par šiem jautājumiem informēti pašvaldību izpilddirektori (8. novembrī Ventspilī).

2019. gada nogalē notika **principa "Konsultē vispirms"** ieviešanas kārtējais novērtējums 22 uzraudzības iestādēs, veicot klientu aptaujas, darbinieku aptaujas un

⁵⁷ MK 07.01.2020. noteikumi Nr. 20 "Valdes un padomes locekļu nominēšanas kārtība kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļas pieder valstij vai atvasinātai publiskai personai" (prot. Nr. 1 42. §).

iestāžu pašnovērtējumu. Iniciatīvai pievienojās vēl sešas valsts iestādes, kas arī savā darbā piemēro principu "Konsultē vispirms" (Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Lauksaimniecības datu centrs, Lauku atbalsta dienests, Nodarbinātības valsts aģentūra un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija).

IKT, e-pārvalde un publiskie pakalpojumi

Starptautiski Latvija 2019. gadā ir sasniegusi uzteicamus rādītājus IKT jomas attīstībā. Latvija ir ierindojusies ceturtajā vietā kā valsts ar visaugstāko brieduma pakāpi **e-pārvaldes jomā**, secināts Eiropas Komisijas ikgadējā e-pārvaldes pētījumā, kur vērtē IKT izmantošanu valsts pārvaldē ES. Valdības rīcības plānā noteikts valsts pārvaldes digitalizācijas procesu attīstības mērķis – E-indekss jeb digitālā brieduma pieaugums 1 % apmērā. 2018. gadā vidējais visu iestāžu E-indekss bija 36,10 % (ministrijām 33,06 %, iestādēm 36,58 %), savukārt 2019. gadā vidējais visu iestāžu E-indekss bija 44,45 % (ministrijām 43,74 %, iestādēm (44,44 %) ⁵⁸.

OECD 2019. gada nogalē uzsāka Latvijas digitālās transformācijas izvērtēšanu, lai noteiktu digitālās transformācijas nākotnes attīstības stratēģiju un vajadzības.

2019. gadā uzsākta valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas (IKT) modernizācija un uzsākta IKT pārvaldības reforma. VARAM izstrādā likumprojektu "E-pārvaldības likums", kas ir pamats reformai, lai radītu un uzturētu visā **valsts pārvaldē vienotu IKT pārvaldības sistēmu**. Likumprojekts ietver vienotus IKT pārvaldības principus, nosaka galvenos uzdevumus un sadala IKT pārvaldībā iesaistīto pienākumus un atbildību. Papildus VARAM ir izstrādājusi priekšlikumus grozījumiem Valsts pārvaldes iekārtas likumā un Informācijas atklātības likumā, lai panāktu atbilstību efektīvas valsts e-pārvaldes idejām.

EM sadarbībā ar nozaru ministrijām izstrādāja informatīvo ziņojumu ⁵⁹, kas publisko pakalpojumu turētājiem 2020. gadā paredz virkni veicamo pasākumu, kuru mērķis ir pilnveidot portālā latvija.lv par pakalpojumiem pieejamās informācijas kvalitāti, apstrādes iespējas un funkcionalitāti, kā arī pakalpojumu pieejamību pārrobežu lietotājiem saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas ⁶⁰ un Profesionālo kvalifikāciju direktīvas ⁶¹ prasībām.

Ir noteikti publisko **pakalpojumu vides pilnveides pasākumi 2020.–2022. gadam**, ietverot pasākumus arī pārvaldības uzlabošanai ⁶². Lai Latvija virzītos datus balstītas sabiedrības virzienā, ir izstrādāta Latvijas atvērto datu stratēģija ⁶³, kur noteikts, ka valsts pārvaldes iestādēm to rīcībā esošie dati jāpadara atkalizmantojami.

Sadarbībā ar nozaru ministrijām un IKT nozares profesionāļiem izstrādāts informatīvais ziņojums "**Par mākslīgā intelekta risinājumu attīstību**" ⁶⁴, kur definēta turpmākā rīcība attiecībā uz mākslīgā intelekta risinājumu izmantošanu tuvāko triju gadu laikā.

Sākot ar 2019. gadu, Latvijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem ir iespēja izmantot mūsdienīgu, ērtu un drošu rīku saziņai ar valsts un pašvaldību iestādēm – **oficiālo elektronisko adresi**. E-adresē kopumā nosūtīti jau vairāk nekā 700 000 dokumentu, tādējādi būtiski efektīvizējot iestāžu un privātpersonu saziņu (sākot ar 2020. gadu, oficiālo e-adresi uzsāka lietot arī zvērināti notāri, zvērināti tiesu izpildītāji, Augstākā tiesa un Satversmes tiesa). Ir sagatavots likumprojekts, kas paredz paplašināt e-adreses obligāto

⁵⁸ <https://mana.latvija.lv/e-indekss-rezultati/>.

⁵⁹ MK 07.01.2020. sēde, TA-2518 (prot. Nr. 1 53. §).

⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū.

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu.

⁶² MK 04.02.2020. rīkojums Nr. 39 "Par pakalpojumu vides pilnveides plānu 2020.–2023. gadam".

⁶³ Informatīvais ziņojums "Latvijas atvērto datu stratēģija" (MK 20.08.2019. sēde; prot. Nr. 35 21. §).

⁶⁴ MK 04.02.2020. sēde (prot. Nr. 5 33. §).

lietotāju loku, iekļaujot zemessargus, valsts amatpersonas, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības. E-adresi uz 2019. gada beigām izveidojušas 6608 fiziskās personas, 1155 juridiskās personas un 3137 valsts iestādes.

VARAM izstrādājusi priekšlikumus **eID kartes** kā derīga personu apliecinoša dokumenta noteikšanai Saeimas vēlēšanās, piedāvājot risinājumu, kā nodrošināt iespēju personai izmantot tiesības piedalīties Saeimas vēlēšanās, ja tās rīcībā vienīgais personu apliecinošais dokuments ir eID karte. Paredzēts, ka eID karšu izmantošana Saeimas vēlēšanās tiek īstenota, ieviešot elektronisku tiešsaistes vēlēšanu reģistru, kurā tiek izdarīta atzīme par personas dalību vēlēšanās. Elektroniska tiešsaistes vēlēšanu reģistra ieviešana plānota, paplašinot esošā vēlēšanu reģistra funkcionalitāti un nodrošinot vēlēšanu iecirkņus ar attiecīgi konfigurētiem viedtālruniem.

2019. gadā turpinājās mērķtiecīgi veidota politika, kas nodrošina pakalpojumu pieejamību iespējami tuvu iedzīvotāju dzīvesvietām, – **Valsts un pašvaldību vienotā klientu apkalpošanas centru tīkla** attīstīšana. Uz gada beigām iedzīvotājiem bija nodrošināta iespēja saņemt pakalpojumus 117 klientu apkalpošanas vietās 90 pašvaldībās Latvijā.